

Oficina Territorial d'Avaluació Ambiental

DOCUMENT DE REFERÈNCIA

1. Identificació de l'expedient

Número d'expedient:	EAA-PG070072
Data d'entrada de la documentació completa:	22 d'agost de 2007
Data de la documentació:	Agost de 2007
Municipi:	Tivissa (Ribera d'Ebre)
Sol·licitant:	Ajuntament de Tivissa
Tipus:	Planejament urbanístic general
Pla:	<i>Pla d'ordenació urbanística municipal (POUM) de Tivissa</i>

2. Fonaments de dret

- Decret 125/2005, de 14 de juny, de reestructuració dels serveis territorials del Departament de Medi Ambient i Habitatge (article 8).
- Decret legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme (disposició transitòria sisena).
- Decret llei 1/2007, de 16 d'octubre, de mesures urgents en matèria urbanística.
- Decret 305/2006, de 18 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'urbanisme (articles 70 i 115, i disposició transitòria dotzena).
- Llei estatal 9/2006, de 28 d'abril, sobre l'avaluació dels efectes de determinats plans i programes sobre el medi ambient (articles 8, 9 i 10).
- Llei estatal 8/2007, de 28 de maig, de sòl.
- Directiva 2001/42/CE del Parlament europeu i del Consell de 27 de juny de 2001 relativa a l'avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient.

3. Objecte

L'objecte del present document és determinar l'abast de l'informe de sostenibilitat ambiental (en endavant, ISA) del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM) de Tivissa als efectes que determinen l'article 115 del Decret 305/2006, de 18 de juliol, i els articles 8 i 9 de la Llei 9/2006, de 28 d'abril.

Atenent-se al contingut d'aquests articles, mitjançant el document de referència es comunicarà a l'òrgan promotor del pla:

- La determinació de l'amplitud i nivell de detall de l'ISA, tot definint les modalitats d'informació i consulta, així com identificant les Administracions públiques afectades i el públic interessat.
- Els principis de sostenibilitat i els objectius ambientals aplicables en cada cas.
- Els criteris ambientals estratègics.
- Els indicadors dels objectius ambientals.

En aquest document de referència també s'hi avaluarà l'informe ambiental preliminar (IAP) i el conjunt de l'avanç del pla presentats, per tal que les observacions que s'efectuen sobre ells siguin preses en consideració en la formulació del POUM i, conseqüentment, en la redacció del seu ISA.

L'adequació del POUM en conjunt i de l'ISA en particular a les prescripcions d'aquest document de referència haurà de ser justificada en el seu moment en la memòria ambiental del POUM, i constituirà la base per a la resolució que hi emetrà el Departament de Medi Ambient i Habitatge, la qual tindrà en compte també les aportacions de caràcter ambiental sorgides de la participació pública i institucional.

4. Antecedents i consultes efectuades

- En data de registre 04.06.07, l'Ajuntament de Tivissa va sol·licitar als Serveis Territorials del Departament de Medi Ambient i Habitatge a les Terres de l'Ebre l'emissió del document de referència per determinar l'abast de l'informe de sostenibilitat ambiental del POUM de Tivissa. Hi acompanyàveu un exemplar en suport digital de l'avanç del POUM que contenia la memòria, la diagnosi socioeconòmica del municipi, l'avaluació hidrològica, l'informe ambiental preliminar, diversos plànols i un annex referit al nucli de Darmós.
- En examinar la documentació tramesa per l'Ajuntament i efectuar una verificació formal del seu contingut, l'OTAA observa que no s'hi concreten els aspectes que, segons l'article 106.2 del Reglament, són condició necessària per a emetre'n el document de referència. Conseqüentment, en data de registre de sortida 06.06.07 es comunica formalment i detallada aquestes mancances a l'Ajuntament, alhora que se li retorna la documentació presentada per tal que pugui esmenar-la en els termes indicats i, un cop fet això, en trameti les còpies esmenades necessàries per efectuar les consultes pertinents i emetre-hi el document de referència.
- En data de registre d'entrada 22.08.07, i amb relació als aspectes a esmenar de l'avanç del POUM, l'Ajuntament de Tivissa tramet als Serveis Territorials del Departament de Medi Ambient i Habitatge a les Terres de l'Ebre una nova documentació datada a l'agost de 2007.
- En examinar la nova documentació i efectuar una verificació de la inclusió del contingut de l'avanç exigint pel Reglament, s'observa que s'adequa, en la seva estructura formal, a les determinacions previstes a l'apartat d) de l'article 106.2 del Reglament de la Llei d'urbanisme. Per tant, es procedeix a continuar el procediment d'avaluació ambiental del POUM.
- Per la determinació de l'abast de l'informe de sostenibilitat ambiental s'han formulat les següents consultes (d'acord amb els articles 9 i 10.2 de la Llei 9/2006, de 28 d'abril) i s'han rebut les següents respostes, que han estat tingudes en compte en l'elaboració d'aquest document de Referència:

Relació d'administracions i públic interessat consultats	Respostes rebudes
Àrea del Medi Natural dels Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre del DMAH	X
Direcció General d'Habitatge	
Agència Catalana de l'Aigua (ACA)	X
Agència de Residus de Catalunya (ARC)	X
Servei de Vigilància i Control de l'Aire de la DGQA	X
Servei Territorial de Mobilitat de les Terres de l'Ebre	
Regió d'emergències de les Terres de l'Ebre (Departament d'Interior i Relacions Institucionals)	
Direcció General d'Arquitectura i Paisatge (DPTOP)	
Serveis Territorials de les Terres de l'Ebre del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació	X
Serveis Territorials de les Terres de l'Ebre del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural	
Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre	
Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural (DEPANA)	
Grup d'Estudi i Protecció dels Ecosistemes del Camp (GEPEC)	
Ecologistes en Acció	
SEO/Birdlife	

- El 18 de setembre de 2007, l'Ajuntament de Tivissa va comunicar per fax a l'OTAA que *"l'Ajuntament de Tivissa reunit en sessió extraordinària, el 14 de setembre de 2007, va aprovar per majoria absoluta la moció contra l'avanç del POUM de Tivissa perquè s'anul·lessin totes les actuacions."* Posteriorment, el 16.11.07 s'ha rebut un ofici de l'alcaldia de Tivissa reiterant aquella comunicació i adjuntant un certificat dels acords que per majoria absoluta va adoptar el Ple de l'Ajuntament en la sessió de 14.09.07, el primer dels quals fou el de *"retirar i deixar sense efecte els acords dels Plens d'inici i de l'avanç del POUM de dates 31/03/06 i de 15 de maig de 2007, respectivament"*.

No obstant això últim s'ha considerat, atès allò previst en l'art. 115 del Reglament de la Llei d'urbanisme sobre el document de referència, que cal emetre igualment aquest i trametre'l tot seguit a l'Ajuntament de Tivissa, fent-li avinent que s'hi determina l'abast de l'ISA corresponent únicament i exclusiva a la proposta de POUM descrita a l'avanç presentat, i només a aquesta. Això significa que qualsevol altre avanç de POUM que ulteriorment volgués tramitar l'Ajuntament (el qual contindrà, no cal dir-ho, el seu pertinent informe ambiental preliminar) haurà de ser tramès a l'OTAA per tal que, d'acord amb el procediment fixat al Reglament, n'emeti un nou document de referència.

5. Valoració global de l'informe ambiental preliminar

D'entrada cal dir que l'informe ambiental preliminar (en endavant IAP), de 99 pàgines d'extensió, apareix materialment intercalat dins de la resta de l'extensa documentació de l'avanç del POUM, tot el qual es presenta sota el format d'una memòria formalment estructurada en els apartats següents:

0. *Introducció*
1. *Diagnosi socioeconòmica* (25 pàg.), redactat al març de 2007 pel Grup de Recerca d'Anàlisi Territorial i Estudis Turístics de la Universitat Rovira i Virgili.
2. *Diagnosi urbanística* (11 pàg.)
3. *Objectius i criteris* (2 pàg.)
4. *Alternatives* (3 pàg.)
5. *Proposta* (4 pàg.)
6. *Plànols*

En particular l'IAP, elaborat per l'empresa LIMONIUM al juliol de 2007:

- S'introdueix amb un breu recorregut pel seu marc normatiu, objectius i estructura (2 pàg.).
- Tot seguit s'analitza el perfil ambiental o context territorial de Tivissa: el marc físic i geogràfic (30 pàg.), amb esment dels nuclis de població i principals infraestructures, relleu, geologia, climatologia, hidrografia, hidrologia, risc hidràulic i paisatge; el medi natural (10 pàg.), en què s'estudien la flora, la fauna i els hàbitats i espais naturals; i les potencialitats i problemàtiques ambientals més significatives del terme municipal (1 pàg.).
- Finalment, l'apartat de major interès, titulat 3. *ANÀLISI TERRITORIAL I AMBIENTAL DE L'AVANÇ DE POUM DE TIVISSA*, té el següent contingut: *determinació dels requeriments ambientals significatius en l'àmbit del POUM de Tivissa (I)*, dedicat als "principis, criteris o directrius bàsiques per a un desenvolupament urbanístic sostenible" (2 pàg.); *determinació dels requeriments ambientals significatius en l'àmbit del POUM de Tivissa (II)*, sobre la normativa i el planejament de referència (2 pàg.); *determinació dels requeriments ambientals significatius en l'àmbit del POUM de Tivissa (III)*, amb una exposició dels objectius i criteris ambientals adoptats pel POUM (3 pàg.); una *anàlisi ambiental d'alternatives dels efectes ambientals conjunts sobre el territori* (4½ pàg.), amb l'estudi de l'evolució hidrològica prevista (9½ pàg.); i, per acabar, una *anàlisi dels àmbits de desenvolupament de l'avanç del POUM* (14½ pàg.).

Cal deixar palès que aquest informe ambiental preliminar, en tant no es pot deslligar de cap manera de l'avanç del POUM –i, per consegüent, de la proposta de desenvolupament urbanístic en què aquesta consisteix–, mereix una valoració prèvia clarament desfavorable.

La validació del seu contingut, apartat per apartat, es farà en el capítol següent d'aquest document de referència. Cal avançar-ne, però, aqueixa valoració global negativa. En un primer examen ja s'hi observa que presenta diverses mancances de fons, que van més enllà del fet aparent que certs apartats destaquin per oferir una informació massiva, sense destacar-ne adequadament els elements més rellevants.

Pel que fa referència als aspectes formals, el darrer avanç del POUM presentat inclou un informe ambiental preliminar que s'ajusta amb dificultat, en la seva estructura formal, a les determinacions de l'apartat d) de l'art. 106.2 i de l'art. 70 del Reglament de la Llei d'urbanisme (Decret 305/2006, de 18 de juliol).

Intercalat enmig de la prolixa documentació de l'avanç, el mateix índex de l'IAP –ja detallat més amunt– permet detectar-hi una certa descompensació de continguts: enfront de les 41 pàg. que s'hi esmerça en el perfil ambiental i el context territorial, amb prou feines s'hi dediquen 3 pàg. per a exposar els objectius i criteris ambientals adoptats pel POUM, i només 4½ exigües pàgines a un apartat de tanta transcendència com l'anàlisi ambiental de les alternatives considerades i de l'alternativa escollida. D'una altra banda, el document presentat presta una singular atenció a l'estudi de l'evolució hidrològica prevista, amb l'avaluació dels recursos de tal caràcter (mitjançant un annex de 9½ pàg.), així com també a l'anàlisi dels diversos àmbits de desenvolupament previstos pel POUM (14½ pàg.), però s'hi troba a faltar l'anàlisi d'objectius ambientals com ara el tractament de la relació entre les baixes densitats urbanes de població i l'augment del consum energètic derivat dels transports que és causa del creixement progressiu de les emissions de gasos amb efecte hivernacle a l'atmosfera i, consegüentment, contribueix al canvi climàtic.

L'informe ambiental preliminar presentat, per aqueixos motius i pels que s'exposaran més avall, no permet una integració positiva dels factors ambientals en el POUM de Tivissa. Les importants mancances detectades, que caldrà que l'ISA s'esmerci a resoldre, queden definides als apartats a) i b) del capítol següent d'aquest document de referència.

En l'elaboració de l'ISA hauran de corregir-se aquestes mancances, més que més tenint en compte que un POUM que persegueixi introduir legítimament canvis tan transcendents en el planejament general ara vigent en el municipi haurà de respondre a un procés reflexiu en què es contempli un ampli ventall d'aspectes de forma global i no aïlladament, atesa la seva íntima relació amb l'estructura general del territori.

6. Determinació de l'abast i el nivell de detall de l'ISA i de la integració dels factors ambientals en el POUM

Vistes les mancances que presenta la seva versió preliminar, l'ISA haurà d'elaborar-se tenint especialment present allò que s'assenyala a continuació per a cadascun dels seus apartats preceptius, que constitueixen el contingut mínim de l'ISA per al planejament general de Tivissa, i venen determinats a l'article 70 del Reglament de la Llei d'urbanisme¹, tenint presents tant la informació continguda en l'informe ambiental preliminar com les aportacions rebudes per les consultes i la pròpia informació de l'OTAA sobre el territori en qüestió.

¹ En tot cas, i especialment per qüestions no tractades a bastament al present Document de referència, cal veure la referència del contingut i desenvolupament de l'ISA descrits extensament a les *Instruccions tècniques per a l'avaluació ambiental dels plans d'ordenació urbanística municipal* del Departament de Medi Ambient i Habitatge a: http://mediambient.gencat.net/Images/43_117016.pdf

Caldrà evitar, en la mesura possible, les duplicitats o les repeticions amb la informació continguda als altres documents de l'expedient del POUM. A tal efecte, l'ISA haurà de tenir un contingut més succint, raonat i expressiu, recolzat en referències sintètiques i clares a les parts concretes del POUM on pugui trobar-se la informació i les anàlisis més detallades que sostenen les dades i conclusions sintetitzades a l'ISA.

a) Determinació dels requeriments ambientals significatius en l'àmbit del POUM

1r. La descripció dels aspectes i elements ambientalment rellevants de l'àmbit objecte del POUM i del seu entorn

Sobre l'abast de la diagnosi del territori, els aspectes rellevants i el perfil ambiental de l'àmbit objecte del POUM, l'ISA haurà d'abordar de forma detallada la problemàtica ambiental més rellevant, posant-ne de manifest les zones més sensibles i les problemàtiques o potencialitats a les quals cal prestar especial atenció. Cal recordar que la generació del perfil ambiental serà d'utilitat per a l'avaluació ambiental en la segona part de l'apartat e) de l'ISA.

Quant a la diagnosi feta a l'IAP, hem d'entendre com a tal la suma de diversos apartats d'aquest: a banda de complementar-se amb la *Diagnosi socioeconòmica* (25 pàg.) i la *Diagnosi urbanística* (11 pàg.), en un altre punt s'hi analitza el perfil ambiental o context territorial de Tivissa: el marc físic i geogràfic (30 pàg.), el medi natural (10 pàg.), i les potencialitats i problemàtiques ambientals més significatives del terme municipal (1 pàg.). D'una altra banda, la normativa i el planejament de referència s'hi tracten en un altre apartat (de 2 pàg.) titulat *determinació dels requeriments ambientals significatius en l'àmbit del POUM de Tivissa (II)*.

Aquesta diagnosi només pot validar-se parcialment, atès que hi ha diversos aspectes rellevants que no s'hi han tractat o que s'hi han tractat d'una manera insuficient, els quals cal tenir presents i s'expliciten a continuació.

▪ **Model territorial i ocupació del sòl:**

La informació a l'abast sobre els aspectes i elements ambientalment rellevants que fan referència a les formes d'ocupació i consum de sòl derivades de la classificació urbanística vigent fins ara al municipi de Tivissa apunten² en els següents sentits: a) En el nucli de Tivissa, a creixements vinculats al nucli urbà i destinats tots ells a l'ús residencial, amb disfuncions des del punt de vista paisatgístic en les àrees de protecció de façana del nucli urbà (en deixar fora de protecció la zona d'horts) i la necessitat d'una zona de serveis on puguin instal·lar-se les petites indústries del poble per a deslocalitzar-ne les ara ubicades al nucli urbà; b) El nucli de la Serra d'Almos ha crescut en els últims anys mitjançant l'increment del sòl classificat com a urbà, amb la problemàtica afegida pel fet que diverses carreteres travessen el nucli, alhora que pateix també la manca d'un sector per a petites indústries; c) El nucli de Darmós té una tendència similar a la de la Serra d'Almos; i d) Finalment, en el nucli de Llaberia s'ha ampliat en els últims anys el sòl destinat a equipaments privats, a causa de l'increment de les activitats vinculades al seu entorn natural.

Els objectius del POUM hauran d'evitar els models urbans dispersos i/o difusos, i minimitzar la creació d'oferta de segona residència extensiva i de models turístics basats en el consum de sòl.

▪ **Cicle de l'aigua:**

Mitjançant el seu informe amb data 24 de desembre de 2007, l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) ha respost a la consulta que se li ha efectuat en aquesta fase d'*scoping* en els termes següents, que caldrà tenir ben presents en l'elaboració de l'ISA:

² Segons l'apartat de l'IAP titulat *Situació de partida i desenvolupament de les NNSS*.

“Marc legal aplicable i nivell de qualitat exigible de la massa d'aigua afectada

Cal tenir en compte el marc legal europeu establert per la Directiva Marc de l'Aigua (2000/60/CE) (DOCE, 2000) (en endavant DMA) transposada a l'ordenament jurídic estatal, en el text refós de la Llei d'aigües 1/2001, de 20 de juliol, mitjançant l'article 129 de la Llei 62/2003 de 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social (BOE núm. 313, de 31 de desembre de 2003). Aquesta normativa europea intenta donar un marc d'actuació comuna sobre la gestió de l'aigua a tots els Estats membres de la Unió Europea. L'aigua deixa de ser vista exclusivament com a recurs, i és contemplada com a element bàsic dels ecosistemes hídrics i part fonamental per al sosteniment d'una bona qualitat ambiental que, alhora, garanteix el recurs. En aquesta normativa els aspectes biològics, i també els hidromorfològics, prenen rellevància en la diagnosi integrada de la qualitat, juntament amb els ja tradicionalment usats indicadors físicoquímics i substàncies prioritàries o contaminants tòxics i persistents (alguns de nova inclusió). La DMA proposa la regulació de l'ús de l'aigua i dels espais associats a partir de la capacitat que aquests tenen de suportar diferents tipus de pressions i impactes. D'aquesta manera, es pretén promoure i garantir l'explotació i ús del medi de manera responsable, racional i sostenible.

Segons el document d'anàlisi de pressions i impactes i avaluació del risc d'incompliment dels objectius de la DMA a Catalunya (IMPRESS) redactat dins del marc d'aplicació de la Directiva Marc Les masses d'aigua superficial que es situen o recorren pel municipi de Tivissa són:

- El Barranc de l'Estany (codi: 30010) i el Barranc del Torrent del Pi (codi: 50010) que es corresponen amb una tipologia de torrents litorals (18 segons el MMA), considerant-se l'última d'aquestes una massa de referència, i pertanyen a les conques internes catalanes.
- L'Ebre entre Ascó i l'assut de Xerta (codi: E1110) que es correspon amb una tipologia de gran eixos mediterranis (17 segons el MMA) i pertany a les conca intercomunitaria de la “Confederación Hidrográfica del Ebro” (CHE).
- L'embassament de Guiamets (codi: E1190) i la Riera de Capçanes des de la presa de Guiamets fins a la confluència amb el Siurana (codi: E1200) que es corresponen amb una tipologia de riu mediterrani de cabal variable (tipus 9 segons el MMA) i pertanyen a la conca intercomunitaria de la CHE.
- La riera del Comte (E1220) que es correspon amb una tipologia de rius mediterranis de cabal variable (9 segons el MMA) i pertany a les conca intercomunitaria de la CHE.

Alhora, l'àmbit d'aquest municipi comprèn les masses d'aigua subterrània següents:

- Llaberia-Prades meridional (codi: 28) amb una vulnerabilitat moderada per un baix impacte comprovat sobre l'estat químic per presència puntual de nitrats amb baixes concentracions, sulfats (fins 404 mg/l) i organoclorats.
- Cardó-Vandellòs (codi: 29) amb una vulnerabilitat moderada per un moderat impacte comprovat sobre l'estat químic per presència de clorurs (fins 6.775 mg/l) i conductivitats elevades a la zona costanera, detectant-se localment concentracions baixes de nitrats i amoni.
- Fossa de Móra (codi: 51) amb una vulnerabilitat moderada per un moderat impacte comprovat sobre l'estat químic per presència de nitrats i clorurs, amb uns valors màxims de 151 i 505 mg/l respectivament, amb conductivitat i concentracions de metalls localment elevades, i també en concentracions baixes continguts d'amoni, organoclorats i plaguicides.

D'acord amb l'IMPRESS, el nivell d'Estat Ecològic definit a la massa d'aigua superficial E1110, riu Ebre entre Ascó i l'assut de Xerta, és bo, no disposant-se dades per a les altres

masses d'aigua, i es valora el risc d'incompliment d'objectius de la DMA d'acord amb l'anàlisi de pressions i impactes en un nivell mig per les masses d'aigua superficial E1190 i E1200, baix per les masses d'aigua E1110, E1220, 30010 i nul per la massa d'aigua 50010 que es considera com de referència. Respecte les masses d'aigües subterrànies es valora que no existeix risc d'incompliment. Per tant, s'hauran d'adoptar mesures per a mantenir i millorar aquests nivells, i a més a més cal realitzar actuacions que vagin encaminades a obtenir el bon Estat Ecològic abans del 22 de desembre de 2015.

L'informe de sostenibilitat ambiental haurà de justificar i contenir els següents aspectes, en relació amb el vector aigua:

Pel que fa a la redacció de l'Informe de Sostenibilitat Ambiental es tindran en compte les prescripcions establertes en el document anomenat "POUM. Avaluació Ambiental en el Planejament Urbanístic" (disponible a www.gencat.net/mediamb El Departament ▶ Publicacions ▶ Altres)

▪ Domini públic hidràulic, zona de policia i zona de servitud

S'adjuntarà inventari de les lleres públiques de l'àmbit territorial afectat, assenyalant en seu traçat i quins planejaments derivats es veuran afectats, reflectint-se el curs d'aquestes almenys sobre un plànol a escala 1:25.000.

Pel que fa a les lleres de domini privat, s'estarà al que estableix l'article 5 del TRLA, i d'acord amb l'article 6 del RDPH, els marges de les lleres públiques estaran subjectes, en tota la seva extensió longitudinal:

- a) una zona de servitud de 5 m d'amplada per a ús públic que es regula en el RDPH*
- b) a una zona de policia de 100 m d'amplada a la qual es condicionarà l'ús del sòl i de les activitats que es desenvolupin*

La zona de servitud tindrà les finalitats establertes a l'article 7.1 del RDPH i ha de quedar lliure de qualsevol construcció i edificació, i ser apta i practicable en tot moment. Qualsevol actuació en zona de servitud estarà sotmesa a l'especificat a l'article 7.2 del RDPH. Les autoritzacions per a la plantació d'espècies arbòries en aquesta zona requerirà autorització de l'ACA.

Per poder realitzar obres en zona de policia de lleres, cal disposar de la corresponent autorització prèvia de l'ACA, a menys que el corresponent Pla d'Ordenació Urbana, d'altres figures d'ordenament urbanístic o plans d'obres de l'Administració, haguessin estat informats per l'ACA i hagueren recollit les oportunes previsions formulades a l'efecte (article 78.1 RDPH). En tot cas, s'estarà al previst als articles 52 a 54, 78 i 79 del RDPH.

En qualsevol cas totes les obres que s'hagin de realitzar en zona de domini públic hidràulic (DPH) caldrà que obtinguin autorització expressa d'aquest Organisme, fora dels casos en què l'informe exclogui expressament aquesta necessitat. En tot cas, el DPH no computarà a efectes de repartiment de càrregues i beneficis.

En referència a les obres de pas (ponts, viaductes, obres de drenatge menors, obres de fàbrica en camins rurals, i les seves modificacions, guals, etc) i encreuaments de conduccions o serveis sota lleres, caldrà aplicar el document tècnic redactat per l'ACA "Guia tècnica. Recomanacions tècniques per al disseny d'infraestructures que interfereixen amb l'espai fluvial". Els càlculs hidrològics i hidràulics per al seu disseny es determinaran seguint el document tècnic "Guia tècnica. Recomanacions tècniques per als estudis d'inundabilitat d'àmbit local", aprovat per l'ACA.

▪ **Abastament d'aigua**

La documentació presentada realitza una valoració positiva del balanç hídric amb les previsions dels futurs dels creixements urbanístics previstos al POUM, en aquest aspecte cal fer esment que la dotació considerada 0,25 m³/habitatge-dia, no s'adequa la dotació actual que estableix l'informe final per a la redacció del Pla d'Abastament i Distribució d'Aigües en alta a Catalunya, que segons les dades de l'any 2003 considera unes dotacions en alta de 173, 184 i 186 l/persona·dia, respectivament pels nuclis de Tivissa, la Serra d'Almós i Darmós, que són superiors en tots els casos al doble de la dotació emprada si es considera una ocupació mitjana de 3 persones per habitatge.

A més de no reflectir aquesta la demanda hídrica associada a l'activitat d'un camp de golf que es planteja com equipament, en la comprovació de la suficiència de recursos hídrics. Per tant, es considera necessari adequar l'anàlisi dels balanços hídrics realitzats ajustant-ne aquests a les previsions reals de la demanda futura, havent d'incloure-hi els aspectes següents:

- 1. Descripció gràfica – escrita de la xarxa actual (incloent concessió d'aigües, etc) i de les noves propostes del Planejament, diferenciant entre infraestructures en alta i baixa. Es considera alta: la captació, el tractament, la conducció fins a un únic dipòsit per nucli, i la regulació*
- 2. Necessitats d'aigua del creixement (residencial, industrial, recreatiu, etc) que preveu el Planejament tant en Sòl Urbà No Consolidat com en Sòl Urbanitzable (volum anual, i cabal continu). Es tindran en compte les dotacions del Pla Hidrològic corresponent.*
- 3. Justificació del grau de suficiència de l'actual infraestructura en alta, incloent balanç d'aigua, amb els consums anuals actuals i els previstos. En cas de problemes en l'abastament, definició i justificació d'alternatives viables.*
- 4. Indicar les mesures d'estalvi i reutilització d'aigües, així com les possibles actuacions de millora i substitució en la infraestructura de distribució, encaminades a reduir les dotacions d'abastament en alta i de consum en baixa.*

En aquest sentit i donat el dèficit hídric dels últims anys no es considera adequada l'activitat d'un camp de golf per l'alta demanda hídrica que porta associada, sempre que no es justifiqui degudament la disponibilitat dels volums d'aigua necessaris per al reg. En tot cas, el reg d'aquest hauria de realitzar-se amb caràcter general mitjançant aigua regenerada procedent d'una estació de tractament d'aigües residuals, segons preveu l'Acord del Consell d'Administració de l'Agència Catalana de l'Aigua del dia 7 d'abril de 2005.

- 5. Sobre el finançament cal definir, si fos els cas, el règim de contribució econòmica dels nous creixements en el finançament de les inversions (en alta i en baixa) necessàries per atendre'ls. Es proposa valorar la possibilitat d'establir una quota única (expressada en €/habitatge) que s'aplicaria a tots els plans parcials. Incloure un quadre amb la tarifa mitjana, any per any, almenys fins el 2015, que permeti: 1) autofinançar el servei; 2) repercutir les inversions en baixa que han d'anar a tarifa; i 3) repercutir les inversions en alta (sense considerar subvencions).*

Tant si el tipus de Sòl és Urbanitzable o Sòl Urbà No Consolidat, les despeses relatives al finançament de les noves infraestructures d'abastament (o bé l'ampliació de les ja existents) corresponen als propietaris afectats per la nova actuació urbanística.

A més, caldrà tenir en compte el següent:

Els aprofitaments d'aigua procedents de pous o de lleres públiques, hauran de regularitzar la situació davant l'Organisme de Conca (en cas de no disposar de Resolució). En tot cas, s'estarà al que estableix el RDPH, tenint en compte el RD 606/2003 de 23 de maig pel que es modifica el RDPH, i el RDL 1/2001 de 20 de juliol pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei d'Aigües.

▪ **Sanejament**

En el document presentat no es troba cap referència a la situació actual del sanejament dels nuclis existents al municipi, ni a la previsió en aquest aspecte per assumir els increments de cabals que poden generar-se amb el desenvolupament de les actuacions urbanístiques previstes en el POUM. Per tant, es considera necessari incloure els aspectes següents:

- 1. Especificació de la separació d'aigües: residuals domèstiques, residuals industrials (que en principi haurien de preveure una depuració pròpia i independent de les domèstiques), i pluvials.*
- 2. Anàlisi de la infraestructura actual de sanejament, justificació del grau de suficiència d'aquesta envers el nou creixement planificat, i previsions d'actuació. Definició de com es resoldrà la depuració d'aquestes aigües, i de com i on es retornaran al medi. Justificar que el retorn de pluvials no originarà afeccions a tercers (podent ser necessari disposar de basses de laminació).*
- 3. Justificació d'adequació al Decret 130/2003 de 13 maig pel qual s'aprova el Reglament dels Serveis Públics de Sanejament, i adequació al PSARU 2005 (Aprovat per Resolució MAH/2370/2006 de 3 juliol – DOGC 4679 de data 19/07/06).*
- 4. Tant si el tipus de Sòl és Urbanitzable o Sòl Urbà No Consolidat, les despeses relatives al finançament de les noves infraestructures de sanejament (o bé l'ampliació de les ja existents) corresponen als propietaris afectats per la nova actuació urbanística.*

Caldrà tenir en compte que, d'acord amb l'article 100.1 del RDL 1/2001, "Resta prohibit, amb caràcter general, l'abocament directe o indirecte d'aigües i de productes residuals susceptibles de contaminar les aigües continentals o qualsevol altre element del domini públic hidràulic, excepte que es compti amb la prèvia autorització administrativa".

▪ **Hidrologia-Hidràulica. Inundabilitat**

En la documentació presentada es fa esment que el barranc de la Fotx i el barranc del Freginal incideixen sobre la zona urbana del nucli de Tivissa, amb uns cabals punta per a 500 anys de període de retorn de 36 i 6 m³/s, a l'alçada de la boca de l'endegament i a l'arribada del nucli urbà, respectivament, segons l'estudi d'inundabilitat dels barrancs de la Fotx i el Freginal (2004), podent provocar aquests problemes puntuals d'inundabilitat en determinades zones. Tanmateix, no s'adjunta cap tipus de documentació gràfica que reflecteixi aquesta situació ni es fa referència alguna sobre si l'estudi d'inundabilitat fou validat per l'organisme de conca competent. També es fa menció que dins l'àmbit del sector T-SUD-1 es troben un parell de barranc d'entitat, sense que es faci cap menció a les afeccions per inundabilitat del sector associades a les avingudes extraordinàries.

Per tant, caldrà que es demostrï la compatibilitat del creixement urbanístic planificat d'acord amb l'establert a l'article 6 "Directriu de preservació front als riscos d'inundació", i la

Disposició Transitòria Primera “Aplicació de la directriu de protecció front als riscos d'inundació en el cas de planejament general no adaptat a la Llei d'Urbanisme” i Segona “Estudis d'inundabilitat en cas de manca d'instrument de planificació hidràulica aprovat” del Decret 305/2006 de 18 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'Urbanisme (RLU). En aquest aspecte cal destacar que d'acord al previst en l'article 32 del Decret legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme, els terrenys de DPH i les seves zones de servitud haurien de classificar-se com a sòl no urbanitzable, i segons l'article 6.2 del RLU els terrenys inundats per l'avinguda de 10 anys de període de retorn s'han de qualificar com “Sistema Hidràulic”.

En cas de que per demostrar l'esmentada compatibilitat, sigui necessari redactar un estudi d'inundabilitat, es seguirà l'establert a la “Guia tècnica. Recomanacions tècniques per als estudis d'inundabilitat d'àmbit local” (Agència Catalana de l'Aigua. Març 2003). Destacar que en funció de les característiques de la llera, serà necessari tenir en compte la influència del transport sòlid sobre la làmina d'aigua. Per a la seva valoració, l'estudi es presentarà en format paper i CD (incloent l'arxiu executable HEC-RAS), i amb definició mínima 1:1.000.

▪ **Afeccions mediambientals**

Les actuacions del planejament que afectin a lleres públiques o als seus marges hauran de tenir en compte l'establert als “Criteris d'intervenció del espais fluvials publicats”, redactats per l'ACA en març de 2002 i publicats a la seva pàgina web.

Conclusions

S'emet el present informe per tal que les consideracions realitzades en ell respecte el domini públic hidràulic, la zona de policia de lleres, la zona de servitud, l'abastament d'aigua, el sanejament, les afeccions ambientals i la inundabilitat s'incloguin en l'Informe de Sostenibilitat Ambiental que s'haurà d'elaborar a partir del document de referència. Posteriorment, aquest informe de sostenibilitat ambiental s'haurà de valorar per l'Agència Catalana de l'Aigua.

Pel que fa a l'acompliment de la Directiva Marc de l'Aigua, l'informe de sostenibilitat ambiental elaborat a partir del document de referència, haurà d'anar adaptant-se a les disposicions que vagin derivant-se de l'aplicació de la Directiva, i, en particular, al futur Pla de Gestió del Districte de la Conca Fluvial de Catalunya, que cal aprovar i publicar a finals de 2009.”

▪ **Ambient atmosfèric:**

A més dels aspectes esmentats en l'apartat c) *Ambient atmosfèric* de l'informe ambiental preliminar (pàg. 63), l'ISA haurà d'incorporar el contingut requerit en els apartats 1 i 2 de l'informe que la Secció d'Immissions de la Direcció General de Qualitat Ambiental ha emès en resposta a la consulta que se li ha efectuat sobre l'avanç del POUM de Tivissa, és a saber:

“L'estudi d'avaluació ambiental ha de contenir pel que fa a la qualitat de l'aire el següent contingut:

1. Avaluació de la qualitat de l'aire

L'avaluació de la qualitat de l'aire de l'estat inicial s'ha de realitzar d'acord amb la següent normativa:

1. Reial decret 1073/2002, de 18 d'octubre, sobre avaluació i gestió de la qualitat de l'aire ambient en relació amb el diòxid de sofre (SO_2), diòxid de nitrogen (NO_2), òxids de nitrogen (NO_x), partícules (PM_{10}), plom (Pb), benzè (C_6H_6) i monòxid de carboni (CO).
2. Reial decret 1796/2003, de 26 de desembre, relatiu a l'ozó (O_3) a l'aire ambient.
3. El clorur d'hidrogen (HCl) està regulat pel Decret 833/1975, de 6 de febrer, pel qual es desenvolupa la Llei 38/1972, de 22 de setembre, de protecció de l'ambient atmosfèric (BOE núm. 96, de 22 d'abril de 1975).

Eines per a l'avaluació de la qualitat de l'aire:

L'eina fonamental per a l'avaluació de la qualitat de l'aire és la Xarxa de Vigilància i Previsió de la Contaminació Atmosfèrica de Catalunya (XVPCA).

El municipi de Tivissa pertany a la Zona de Qualitat de l'Aire 15 (Terres de l'Ebre). La XVPCA disposa del següent equipament per avaluar la qualitat de l'aire a la zona de potencial impacte del projecte:

Zona de Qualitat de l'Aire 15 Punts de mesurament	Paràmetres mesurats			
	<i>Cl₂</i>	<i>O₃</i>	<i>HCl</i>	<i>PM₁₀</i>
La Sénia		X		X
Gandesa		X		
Amposta		X		
Tortosa				X
Flix (Caserna Guàrdia Civil)	X		X	
Flix (Escola Bressol)	X		X	
Els Guiamets		X		

A partir de les dades dels darrers 5 anys (2002-2006), us adjuntem la valoració de la qualitat de l'aire corresponent a la zona esmentada:

Els valors mesurats pel clor i per les partícules en suspensió de diàmetre inferior a 10 micres estan per sota dels valors límit establerts a la normativa vigent.

En relació a l'ozó troposfèric s'ha superat en algun cas el llindar d'informació a la població i no s'ha excedit el d'alerta en cap ocasió. Tanmateix, els nivells mesurats són superiors als valors objectiu de protecció de la salut humana i de protecció de la vegetació d'aplicació l'any 2010 i als valors objectiu a llarg termini de protecció de la salut humana i de protecció de la vegetació que no s'han de superar a partir de l'any 2020.

Pel que fa a les mesures d'àcid clorhídric s'han enregistrat 3 superacions diàries durant l'any 2005, 1 durant l'any 2003 i 6 durant l'any 2002. Durant l'any 2001, 2004 i 2006 no s'ha superat en cap ocasió el límit diari. Aquestes superacions però es donen molt localment prop de les seves fonts emissores.

Respecte l'avaluació dels nivells de la resta de contaminants, s'estima que estan per sota dels valors límit a partir de l'inventari d'emissions i les condicions de dispersió de la zona.

2. Impacte sobre la qualitat de l'aire

L'estudi sobre el potencial impacte en l'aire durant la fase de construcció ha de contenir la valoració de l'impacte sobre el medi atmosfèric a causa dels contaminants emesos procedents de les activitats associades a aquesta fase (moviments de terra, circulació de vehicles de l'obra ...)."

Quant a la contaminació acústica, l'ISA detectarà aquelles zones de sensibilitat acústica alta i aquelles zones sotmeses a règims especials, d'acord amb la Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica.

Quant a la contaminació lluminosa, l'ISA identificarà la zonificació del territori segons la protecció a la contaminació lluminosa, d'acord amb el Decret 82/2005, de 3 de maig, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 6/2001, de 31 de maig, d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn.

I pel que fa a la contaminació electromagnètica, l'ISA determinarà si les instal·lacions de radiocomunicacions i les instal·lacions de transport d'energia elèctrica tenen efectes ambientals rellevants sobre els éssers vius i el paisatge.

▪ Gestió dels materials i residus en la urbanització i l'edificació:

El 23.10.07, el Departament de disposició i control de l'Agència de Residus de Catalunya (ARC) ha emès un informe sobre l'avanç del POUM de Tivissa en què es fan les següents consideracions, que hauran de ser tingudes en compte en el Pla i el seu ISA:

«Pel que fa a la finca del dipòsit públic, en el que actualment ja no s'hi aboca i es segellarà definitivament en breu:

Aquesta finca apareix identificada amb un color específic i es classifica com a "7.c Abocador comarcal residus urbans", dins dels apartats de sòl no urbanitzable, en els plànols "i.03 NNSS terme municipal.pdf" i "i.05.1 planejament actual terme.pdf". Entenem que la "i" que hi ha davant del nom d'aquests plànols indica que es tracta de la situació inicial.

En canvi, en el plànol "o.0.01 terme municipal.pdf", la mateixa finca també apareix identificada amb un color però ara es classifica com a Zona verda, dins de Sistemes Generals. Entenem que la "o" que hi ha davant del nom d'aquests plànols correspon a l'ordenació que proposa el POUM.

Pel que fa a la finca on s'ubica el dipòsit privat actualment en funcionament, situat aigües avall del dipòsit públic anteriorment esmentat

En cap plànol apareix identificada.»

L'ISA també haurà d'incloure una anàlisi específica de la problemàtica de gestió dels residus que s'originen en l'àmbit objecte del POUM (art. 14.2 de la Llei 6/1993, de 15 de juliol, reguladora dels residus).

▪ Biodiversitat territorial, permeabilitat ecològica i patrimoni natural:

En el seu apartat 2.2. *Medi natural*, l'IAP (pàg. 43-62) descriu els hàbitats i espais naturals presents en el municipi, incidint especialment en aquells que presenten uns valors més interessants des del punt de vista ecològic i ambiental, i/o que tenen algun status legal de protecció (o amb arguments per a presentar-lo). També s'hi descriuen els principals elements de

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

flora i fauna que s'hi troben, incidint especialment en aquelles espècies protegides o amb un grau especial d'interès, singularitat i raresa.

S'hi constata que es tracta d'un territori amb una considerable diversitat i extensió d'hàbitats caracteritzats per l'absència d'antropització, on existeixen amples espais de muntanya despoblats, aïllats i sense alteracions (els blocs de les muntanyes de Tivissa –a la meitat sud del terme– i de les muntanyes de Llaberia –al nord–), tot un conjunt de *situacions geogràfiques* que condueix a la presència d'abundants hàbitats i a una elevada diversitat biològica dins del context mediterrani.

En relació amb això, des de l'Àrea del Medi Natural d'aquests Serveis Territorials es creu necessari disposar, a l'informe de sostenibilitat ambiental (ISA) del POUM de Tivissa, d'informació sobre els temes següents:

- Delimitació dels camins ramaders en el municipi i descripció de les seves principals característiques.
- Les forests públiques existents en el municipi.
- Classificació dels terrenys forestals com a sòl no urbanitzable.
- L'existència o no al municipi de:
 - Xarxa Natura 2000
 - PEIN
 - Àrea d'Interès Faunístic
 - Arbres Monumentals
 - Espais d'Interès Geològic
 - Hàbitats
 - Hàbitats d'Interès Comunitari
- Cartografia a escala mínima 1:25.000

L'ISA haurà considerar també la connectivitat ecològica a escala territorial, definint els espais d'interès connector del municipi d'acord amb les Bases per a les directrius de connectivitat ecològica de Catalunya (directrius 40 a 43):

http://mediambient.gencat.net/cat/el_medi/natura/connectivitat/bases_connectivitat.pdf

Es justificarà que l'ordenació i els usos admesos en aquells àmbits del sòl no urbanitzable amb més valor connector (connectors biològics, zones agrícoles amb marges vegetats, etc.) són els adequats a aquestes característiques, de manera que el grau d'ocupació o de possibles transformacions que es permetin no comprometin el manteniment de la seva funció connectora.

Així, la zona coneguda com a *Jumanos* s'hi pretén crear una nova àrea residencial amb l'equipament d'un camp de golf, en una superfície de 208 ha. En aquest àmbit cal remarcar la presència de terrenys agrícoles de secà situats entre zones de vegetació natural i de terrenys forestals, a més del barranc de la Foix i del barranc de Sant Blai que discorren per l'àmbit. També cal tenir en compte la presència de diversos itineraris excursionistes i de BTTs i la seva situació limítrof amb Xarxa Natura 2000 i EIN.

Els mosaics agroforestals amb conreus de secà tenen un alt valor per a la biodiversitat i una especial significació per a les espècies migratòries, per la qual cosa l'ISA haurà de reconèixer els valors i les funcions dels components de l'estructura agrària d'interès connectiu (marges vegetats, arbres i punts d'aigua aïllats, erms, canals, camins rurals, etc.) i haurà d'adoptar les mesures necessàries per a la seva protecció i conservació, especialment en aquesta àrea periurbana.

▪ Qualitat del paisatge:

En el seu apartat 2.1.5. *Paisatge: entre l'aspror de les muntanyes calcàries i l'harmonia dels conreus tradicionals de secà, amb moltes, variades i espectaculars vistes arreu*, l'IAP (pàg. 32-42) fa una bona descripció qualitativa del paisatge de l'àmbit d'estudi. S'hi defineixen les unitats de paisatge (les zones agrícoles de la Serra d'Almos-Darmós, la ribera del riu Ebre, la zona de conreus de los Burgans, les muntanyes de Tivissa i el nucli de Tivissa i el seu voltant) i, més

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

endavant, els diversos impactes i alteracions (interns o externs), precisant d'entrada que *“el caràcter despoblat i allunyat de bona part del terme, situat com una columna muntanyosa entre la Costa Daurada a l'est i sud, l'Ebre a l'oest i el Priorat al nord, determinen la manca de factors d'alteració massa importants”*.

A partir d'aquesta diagnosi preliminar, l'ISA haurà d'avaluar les pautes estructuradores de les diferents unitats de paisatge definides, els trets característics, les dinàmiques evolutives i les pressions, per tal d'establir en cada cas uns objectius de qualitat paisatgística i uns criteris d'ordenació que orientin el desenvolupament i la gestió del POUM.

▪ **Patrimoni cultural:**

Amb base en les consideracions de l'informe de 16 de novembre de 2007 de l'arqueòleg territorial dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, pel que fa al patrimoni cultural, l'informe ambiental i el futur catàleg del POUM hauran de contemplar, com a mínim, els següents aspectes:

- Una relació de tots els béns culturals immobles coneguts (edificis, jaciments arqueològics, paleontològics, elements d'interès històric i etnològic...) amb el nivell de protecció proposat. Aquesta relació ha de contemplar, com a mínim, els béns següents:
 - o Tots aquells béns que tenen la consideració de Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN). Cal recordar els diversos conjunts de pintura rupestre, els murs i portals del nucli històric de Tivissa, el Castellet de Banyoles i les restes del Castell de sant Blai. Així com els masos d'Aumet, Sedó i Frauques que formen part del patrimoni d'arquitectura militar i que son BCIN.
 - o Tots aquells béns que tenen la consideració Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). A més dels BCIL declarats en funció de l'article 17 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni cultural català, els béns immobles que en el moment d'entrada en vigor d'aquesta llei estiguin inclosos en catàlegs de patrimoni cultural incorporats en plans urbanístics passen a tenir, llevat que siguin béns culturals d'interès nacional, la consideració de béns culturals d'interès local i queden inclosos en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català.
 - o Actualment cal recordar que son BCIL els següents edificis i conjunts. A Tivissa el centre històric, l'església parroquial, la capella del roser, ca l'Hostal, Ca l'Eloi, casa ventura i Sant Blai. A Llaberia l'església de Sant Joan i a Serra d'Almos l'església de sant Domènec. Cal revisar si se incorporen també els nuclis històrics d'aquestes dues poblacions com també el nucli històric i l'església de Sant Miquel de Darmós.
 - o Es poden incorporar nous BCIL a proposta del mateix ajuntament que te les competències de la creació de nous béns culturals d'interès local.
 - o Tots aquells béns que tenen la consideració d'Espai de Protecció Arqueològica (EPA). Segons la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni cultural català es consideren EPA els llocs que no han estat declarats d'interès nacional on, per evidències materials, per antecedents històrics o per altres indicis, es presumeix l'existència de restes arqueològiques o paleontològiques. Els EPA són determinats per resolució del conseller de Cultura.
 - o Altres béns del patrimoni cultural del terme municipal (com a mínim els béns que figuren en els Inventaris del Patrimoni Arqueològic i Arquitectònic del Departament de Cultura de la Generalitat). Els jaciments arqueològics es troben inclosos dins del llistat presentat a l'avanç del Pla, però cal incorporar els nous jaciments arqueològics localitzats recentment, com és el cas del campament romà detectat a les proximitats del castellet de Banyoles.
 - o El catàleg dels masos de tot el terme municipal.

Cal incorporar la relació de masos i elements del patrimoni arquitectònic que es poden demanar a la Direcció General del Patrimoni Cultural. Recordem que el Departament de Cultura disposa dels Inventaris del Patrimoni Arqueològic i Arquitectònic que estan a disposició de l'equip redactor del POUM per qualsevol consulta que necessiti.

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

- En el cas dels jaciments arqueològics **no** delimitats i de les àrees d'expectativa arqueològica s'ha de preveure que, fins la seva delimitació, precisen d'un entorn de protecció ampli. És important de contar amb la figura d'un tècnic arqueòleg per portar a terme la redacció de les àrees de protecció i delimitació dels jaciments
- No es pot planificar cap actuació que afecti el subsòl en aquells punts on hi hagi un jaciment arqueològic.
- Tots els béns que formen part del Patrimoni cultural han de quedar representats en un plànol, a una escala mínima d'1:5.000, on s'han de veure els límits del bé o l'entorn de protecció si s'escau i on s'ha d'especificar el nivell de protecció.
- S'ha de posar especial atenció en aquells béns que són Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) o Bé Cultural d'Interès Local (BCIL), pels quals la Llei 9/1993, de 30 de setembre del Patrimoni cultural català, determina les actuacions permeses
- Pel que fa a la legislació s'ha de contemplar, a més de la Llei 9/1993 del Patrimoni Cultural Català, el Decret 78/2002 de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i arquitectònic.

A més de l'informe ambiental el POUM ha d'incloure el Catàleg de béns a protegir. Segons l'article 69 del Decret legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme, el Catàleg de béns a protegir juntament amb les normes específiques, i d'acord amb les categories establertes per la legislació sectorial aplicable són part integrant de la documentació imperativa del pla urbanístic corresponent.

2n. La determinació dels objectius, criteris i obligacions de protecció ambiental, aplicables en l'àmbit que és objecte del POUM, establerts en la normativa internacional, comunitària, estatal, autonòmica o local, o en els instruments de planejament territorial, els plans directors urbanístics o altres plans o programes aplicables

En l'IAP s'han observat aspectes cabdals a esmenar quant a la identificació dels objectius, criteris i obligacions de protecció ambiental aplicables al POUM de Tivissa en tots els àmbits assenyalats més amunt. En primer lloc, s'hi detecten mancances substancials pel que fa a l'exigència que l'alternativa a adoptar representi globalment una millora ambiental respecte de la situació de partida, i assoleixi satisfactòriament els principals objectius ambientals derivats de:

- a) L'article 3 del Decret Legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, que estableix que l'exercici de les competències urbanístiques ha de garantir, d'acord amb l'ordenació territorial, l'objectiu del desenvolupament urbanístic sostenible, el qual té la seva definició legal en el mateix precepte esmentat del Text refós de la Llei d'urbanisme; i
- b) L'article 3 del Decret 305/2006, de 18 de juliol, que desplega l'anterior, assenyalant els objectius i les finalitats que comporta conjuminar el concepte de desenvolupament urbanístic sostenible, entre els quals adquireixen singular relleu, en el cas present, la utilització del sòl atenent a la seva naturalesa de recurs natural no renovable (afavorint la compactació urbana, evitant la dispersió de la urbanització i les edificacions en el territori), l'atenció a les necessitats socials d'accés a l'habitatge, la cohesió social i territorial, la preservació de les funcions ecològiques del sòl, la millora de la qualitat del paisatge per preservar-ne els valors, i el foment de l'eficiència energètica en l'elecció dels emplaçaments i l'ordenació urbanística de l'edificació.

Les relacions amb altres plans o programes han de permetre saber el lloc que ocupa aquesta POUM en el procés de presa de decisions o la seva contribució a la modificació de les condicions ambientals del seu àmbit, de la zona del voltant i de la resta del municipi.

A banda d'això caldrà també, singularment, que l'avaluació que es faci a l'ISA reculli la justificació de les seves determinacions en relació al planejament de rang superior i a les mesures ambientals exigides per aquest; entre altres:

- Justificar degudament que el POUM compleix els criteris de referència establerts en el Pla Territorial Parcial de les Terres de l'Ebre aprovat definitivament el 15 de maig de 2001 (en endavant PTPTE) pel que fa a la proposta del Pla envers el sistema Móra d'Ebre/ Móra la Nova, i més especialment, el subsistema el Pinell de Brai/ Benissanet/ Ginestar.
- Justificar de forma expressa la coherència del POUM amb les determinacions del PTPTE en relació amb allò requerit pels articles 21, 38, 39, 40, 41 i 42 de la normativa del mateix PTPTE, segons els quals es regulen els potencials de població i sòl industrial, el desenvolupament del PTPTE per mitjà de la revisió del planejament general; les densitats màximes recomanades i el desenvolupament per planejament general –amb les densitats màximes– dels sòls urbanitzables de desenvolupament urbà i els sectors urbanitzables de desenvolupament industrial del subsistema el Pinell de Brai/ Benissanet/ Ginestar.
- Justificar el tractament que es dóna en el POUM als sòls agrícoles de regadiu inclosos en el Pla de Regadius 2002-2008.
- Analitzar el tractament dels terrenys inundables i d'altres afeccions hidrològiques del municipi de Tivissa pel que fa als següents plans i programes:
 - Pla Especial d'Emergències per Inundacions a Catalunya
 - Programa de Sanejament d'Aigües Residuals Urbanes 2003-2005
- Atès que el terme municipal de Tivissa és travessat per una infraestructura de transports relativament important com és la carretera de titularitat autonòmica C-44 (que enllaça l'eix de l'Ebre amb el Camp de Tarragona), a banda de dos petits trams de l'eix de l'Ebre i de la variant de la N-340, s'haurà de justificar la relació del POUM amb els criteris i objectius del Pla d'infraestructures de transport de Catalunya 2006-2026 i amb les Directrius Nacionals de Mobilitat.
- Justificar la coherència del tractament del POUM en relació a les zones incloses dintre el seu terme municipal del Pla Espais d'Interès Natural. En relació amb això, en l'ISA s'haurà de justificar que el POUM és coherent també amb l'article 65 del PTPTE, que estableix la conveniència de no entendre les àrees del PEIN com a illes i en destaca la funció de corredors biològics.
- Justificar de forma expressa la coherència del POUM amb les determinacions del PTPTE, tal com exigeix la Llei 1/1995, de 16 de març, del Pla Territorial General, en relació amb allò requerit per l'art. 10 del mateix PTPTE en les modificacions o revisions del planejament. Singularment i especifica pel que fa a:
 - Que es donen els supòsits exigits en l'art. 44.1 del PTPTE perquè, en l'àmbit objecte del POUM, el sòl no urbanitzable qualificat com a *lliure de protecció preventiva* ja no requereixi aquesta protecció.
 - Que s'hi compleix l'art. 99.4 del PTPTE el qual, en regular els equipaments esportius i recreatius, hi contempla les *“edificacions i instal·lacions esportives, centres d'esbarjo o d'expansió, balnearis i establiments de banys i altres turístics no residencials, d'interès públic, social o comunitari, i serveis annexos”*, quan la

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

proposta del POUM comporta no sols la instal·lació d'un camp de golf, sinó també una urbanització residencial de 989 habitatges.

- Justificar que no s'hi vulnera la legislació vigent sobre les vies pecuàries o *lligallos*, en tant que béns de domini públic de què és titular la Generalitat de Catalunya, respectant-hi el traçat i l'amplària dels existents al municipi de Tivissa com a sistemes generals de comunicacions.

En tot cas caldrà que l'ISA reculli la justificació de les determinacions del POUM en relació a les disposicions de la restant legislació ambiental catalana i els seus instruments d'aplicació.

En aquest sentit, caldrà que l'ISA justifiqui també, assenyaladament, que amb el POUM no es vulneren les prohibicions establertes a l'article 9.3 del Decret Legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, segons el qual "el planejament urbanístic ha de preservar els valors paisatgístics d'interès especial, el sòl d'alt valor agrícola, el patrimoni cultural i la identitat dels municipis, i ha d'incorporar les prescripcions adequades perquè les construccions i les instal·lacions s'adaptin a l'ambient on estiguin situades o bé on s'hagin de construir i no comportin un demèrit per als edificis o les restes de caràcter històric, artístic, tradicional o arqueològic existents a l'entorn". Aquestes directrius són hereves de les normes d'aplicació directa contingudes a l'article 73 de l'antic Text refós de la Llei del Sòl del 1976, les quals han estat qualificades per la Jurisprudència com a normes d'inexcusable compliment que, amb la finalitat de protegir el paisatge, imposen en tot cas l'adaptació de les construccions, en allò que és bàsic, a l'ambient en què hagin de situar-se, desplegant aquesta prevenció general en els llocs de paisatge obert i natural; de forma que la norma d'aplicació directa s'obre en dos punts de vista constituïts, d'una banda (1) per l'efecte produït, consistent en la limitació del camp visual per contemplar les bel·leses naturals, la ruptura de l'harmonia del paisatge o la desfiguració pròpia d'aquest, i d'una altra (2), pels elements de fet susceptibles de causar aquest efecte, integrat per la situació, massa i alçària dels edificis, murs o tancaments.

Els objectius a considerar hauran d'atendre també aquells derivats dels processos d'*Agenda 21* local i/o de les diagnosi i auditories ambientals del territori, així com també els plans locals de mobilitat i les directrius i programes de la regidoria municipal de medi ambient.

Caldrà, d'una altra banda, que aquests objectius no ignorin els criteris de protecció del medi ambient i d'ús racional del sòl que la Comissió Territorial d'Urbanisme de les Terres de l'Ebre hagi palesat, a la llum de la legislació urbanística vigent, en valorar ambientalment l'aprovació d'anteriors propostes d'implantació *ex novo* de diverses urbanitzacions residencials vinculades a camps de golf (en aquest sentit, l'acord adoptat per aquella Comissió Territorial en la seva sessió de 15.05.06 relatiu al Pla parcial urbanístic del sector de Vinaixarop, al municipi de l'Aldea).

3r. La definició dels objectius i criteris ambientals adoptats en la redacció del POUM, d'acord amb els requeriments ambientals assenyalats en els apartats anteriors i amb els principis i directrius establerts als articles 3 i 9 de la Llei d'urbanisme, els quals han de referir-se, entre d'altres aspectes, a la sostenibilitat global del model d'ordenació; al cicle de l'aigua; a la biodiversitat territorial, la permeabilitat ecològica i el patrimoni natural; a la qualitat del paisatge; a la qualitat de l'ambient atmosfèric; i a la contaminació acústica i lluminosa. Aquests objectius ambientals han de ser formulats de forma jerarquitzada en funció del seu grau d'importància relativa.

El POUM adoptarà els objectius ambientals previstos a l'IAP, amb les següents modificacions: a) Aquests objectius ambientals es formularan en relació als aspectes que cal considerar segons la legislació; b) S'afegiran diversos objectius que no s'hi ha contemplat, els quals l'OTAA, després de les consultes efectuades, considera prioritaris per raó de la situació ambiental de partida; i c) Conseqüentment, l'ordre d'importància dels objectius a aconseguir experimentarà canvis

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

significatius respecte a la proposta formulada. D'aquesta manera, els objectius ambientals a considerar, de forma jerarquitzada en funció del seu grau d'importància relativa, seran els següents:

Aspectes que cal considerar segons la legislació	Aspectes ambientals rellevants del territori³	Objectius ambientals	Ordre dels objectius ambientals
Sostenibilitat global del model d'ordenació perseguit pel POUM (ocupació i consum del sòl, mobilitat i eficiència energètica, fragmentació territorial, riscos naturals i tecnològics, gestió dels residus, etc.)	Tendència cap a un model d'urbanisme residencial lax i difícilment assequible per a tots els grups socials	Establir tipologies més sostenibles al sòl urbanitzable residencial, evitant els models urbans dispersos o difusos, i fomentant les estructures urbanes compactes	1
	Sistemes de transport col·lectiu deficitaris, difícil accés als serveis i, per tant, marginació de la població mal connectada, cosa que suposa discriminacions territorials i potencials desigualtats socials	Planificar de manera integrada els usos i el transport, limitant la urbanització de nous sòls residencials amb baixes densitats, a fi d'afavorir l'accessibilitat, reduir la mobilitat obligada i garantir la cohesió social i territorial	3
	Alguns sectors proposats inclouen àmbits en pendent	Situar les àrees d'expansió urbana sobre espais adequats d'interès natural baix, no vulnerables ni de risc	5
Cicle de l'aigua (compatibilitzar el planejament amb el cicle natural de l'aigua i racionalitzar-ne l'ús)	Tendència a incrementar la demanda d'aigua i risc que en superi la disponibilitat	Minimitzar l'increment en el consum derivat del POUM, a través de mesures d'estalvi i l'ús aigua regenerada, i minimitzar la superfície a impermeabilitzar	6
	Generació d'un nou volum d'aigües residuals	Exigir sistemes de depuració autònoms autoritzats per l'ACA quan no sigui possible la connexió a la xarxa general	7
	Risc d'inundabilitat associat a algun dels creixements urbanístics proposats	Prevenir els riscos les obres necessàries per compatibilitzar els usos proposats amb el grau de risc (art. 6 del RLU)	4
Ambient atmosfèric (contaminació per substàncies, especialment aquelles vinculades amb el canvi climàtic; contaminació acústica, lluminosa, electromagnètica, etc.)	El principal focus emissor de gasos d'efecte hivernacle és el transport, i s'incrementa la dependència del vehicle privat	Fomentar, per tal de combatre el canvi climàtic, els models urbans compactes i els modes de transport sostenibles, dissuadint la mobilitat generada a causa de l'ús del vehicle motoritzat individual	2
	Augment del consum d'energia i de la contaminació, en relació amb el nombre i tipologia d'habitatges dels nous creixements	Preservar la qualitat de l'ambient atmosfèric, i en concret, minimitzar la contaminació acústica i lluminosa derivada del POUM	13
Gestió dels materials i residus	Increment de la producció de residus a causa de l'augment del nombre d'habitatges i de població	Fomentar el reciclatge i la reutilització dels residus urbans	12
Biodiversitat territorial, permeabilitat ecològica i patrimoni natural en general	Increment de la pressió (augment de població i d'àrees urbanes) sobre els espais naturals	Conservar la biodiversitat territorial i els altres elements d'interès natural, i promoure'n l'ús sostenible	10
	El creixement residencial de lleure de ponent de Tivissa reduirà la connectivitat ecològica i la permeabilitat	Mantenir els corredors biològics per connectar els espais protegits i evitar una major fragmentació en el territori, evitant actuacions que hi generin efectes de barrera	8

³ Fa referència a aquells aspectes ambientals rellevants identificats en la diagnosi ambiental i que resulten de rellevància en el territori en qüestió.

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

Aspectes que cal considerar segons la legislació	Aspectes ambientals rellevants del territori ³	Objectius ambientals	Ordre dels objectius ambientals
Qualitat del paisatge (ús sostenible d'aquest recurs)	Existència de diversos conreus de secà (vinyes i altres cultius arboris) d'interès ecològic, cultural i paisatgístic, com a signes d'identitat del territori	Preservar de la seva transformació els sòls agrícoles d'interès, així com els valors del paisatge típic de les Terres de l'Ebre, considerant la fragilitat paisatgística com a factor limitant per admetre actuacions amb impacte significatiu en zones amb conques visuals amples	9
Patrimoni cultural	Existència d'importants mostres de patrimoni arqueològic i arquitectònic al municipi de Tivissa	Promoure'n l'estudi i la restauració, i divulgar-ne els valors	11

L'ISA haurà de referir-se a la compatibilitat amb els objectius ambientals contemplats en el planejament de rang superior que desenvolupa el planejament general de Tivissa. En aquest sentit, serà d'importància cabdal que a l'ISA es justifiquin adequadament tots aquells aspectes presentats a la proposta que entrin en contradicció o s'allunyin dels previstos. A aquest efecte, l'OTAA proposa més avall la inclusió d'un mínim d'indicadors adients per a l'avaluació dels objectius ambientals escollits, que l'ISA del POUM inclourà en una taula *ad hoc*.

Els indicadors de planejament són indicadors específics que tenen la virtut de comparar el perfil ambiental del municipi abans del POUM amb la situació posterior. Igualment, ha de permetre valorar l'assoliment dels objectius ambientals establerts. Els indicadors corresponen a variables mesurables pel mateix planejament, i es proposen per tal que siguin incorporades en el nou planejament urbanístic:

- Superfície per habitant de sòl urbà + sòl urbanitzable + sòl ocupat per sistemes generals en sòl no urbanitzable (excepte el sistema d'espais lliures), al municipi de Tivissa, abans i després de l'execució del POUM.
- Quantitat de tones de CO₂ per habitant emeses a l'atmosfera en l'àmbit del POUM, abans d'aquest, i la quantitat estimada una vegada el planejament s'hagi executat completament (a partir dels increments o decrements estimats de trànsit motoritzat preexistent, aprofitant els estudis de mobilitat generada, i com a conseqüència de les noves edificacions, ateses les emissions de combustió energètica pròpies dels usos admesos en relació amb els actuals).
- Nombre de vehicles aforats per capacitat viària en la xarxa bàsica (vehicles per km) enfront de l'oferta total de transport col·lectiu en tots els seus modes.
- Variacions de la densitat de la població fixa, és a dir, població per unitat de superfície que residirà d'una manera permanent a l'àmbit del POUM.
- Relació entre la densitat de població flotant i població fixa dins de l'àmbit del POUM, un cop executat aquest.
- Superfície per habitant de sistemes generals i locals d'espais lliures, en l'àmbit del POUM.
- Percentatge d'habitants de zones d'ús principal residencial de l'àmbit del POUM, situades a no més de 500 m dels serveis urbans bàsics: equipaments educatius públics i concertats (escola infantil, primària i secundària obligatòria), espais verds i altres espais lliures d'ús públic (jardins, parcs, places), centres de salut (CAP i hospital), abastament alimentari, transport públic (urbà i interurbà) i dotacions públiques de cultura i de lleure (teatres, cinemes, biblioteques, poliesportius, etc.).
- Percentatge d'habitants de zones d'ús principal residencial de l'àmbit del POUM, situades a no més d'1,5 km d'altres serveis urbans: equipaments de caràcter religiós, equipaments de segon ordre de caràcter cultural, docent, esportiu, sanitari, assistencial, de serveis tècnics i de transport, etc.
- Consum d'aigua d'abastament per habitant.
- Percentatge d'aigües residuals depurades i que compleixen els paràmetres de qualitat legislativament establerts.

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

- Percentatge de longitud o superfície de corredors afectats pel POUM, per tal de detectar-hi processos de fragmentació i de trencament en la connectivitat ecològica.
- Percentatge de superfície de la conca visual lliure d'impacte.
- Grau de conservació de les estructures i edificacions tradicionals, dins de l'àmbit del POUM.
- Superfície relativa de les vies pecuàries incloses en els àmbits i sectors de desenvolupament previstos pel POUM.

A l'ISA s'haurà de proposar de forma expressa, així mateix, la periodicitat per a l'obtenció i/o elaboració i anàlisi dels indicadors triats.

Vista la proposta feta a l'IAP i a la resta de l'avanç del Pla, les aportacions de les consultes formulades i els nous criteris o mesures que aquesta OTAA considera necessari proposar per tal de millorar l'estat actual del medi ambient a l'àmbit del POUM, especialment per aquells aspectes rellevants diagnosticats o que s'hi estimen essencials a l'àmbit i no s'hi han tingut en compte, es consideren d'aplicació a aquest POUM els següents criteris específics:

MODEL TERRITORIAL I OCUPACIÓ DEL SÒL:

- Caldrà tenir en compte els criteris establerts per la Xarxa de Custòdia del Territori que es detallen en el document anomenat: *Criteris generals sobre custòdia del territori a considerar en l'avaluació ambiental de plans urbanístics municipals*. Aquest document es troba a la pàgina web del Departament de Medi Ambient i Habitatge (<http://mediambient.gencat.net/cat/inici.jsp>) seguint-hi els següents enllaços:

Inici > El Medi > Criteris generals sobre custòdia del territori a considerar en l'avaluació ambiental de plans urbanístics municipals

- Evitar les expansions innecessàries de les ciutats i fomentar l'optimització funcional i el reciclatge dels teixits urbans existents mitjançant la seva rehabilitació, reestructuració i/o renovació, i la recuperació d'espais intersticials o marginals.
- Coordinar el planejament amb els dels municipis veïns, amb l'objecte d'evitar duplicitats i disfuncions innecessàries.
- Minimitzar la creació d'oferta de segona residència extensiva i, en general, de models turístics basats en el consum de sòl.
- Situar les àrees d'expansió urbana sobre espais adequats d'interès natural baix.
- Evitar la fragmentació territorial i promoure actuacions desfragmentadores.
- Conservar la biodiversitat i mantenir la permeabilitat ecològica del territori.
- Conjuminar l'assignació dels usos del sòl i l'edificació amb el manteniment i millora de la qualitat del paisatge i amb el manteniment dels signes d'identitat del territori.
- Evitar en la mesura possible l'afectació per edificacions o infraestructures d'àrees fràgils i/o escasses.
- Avaluar i reduir la mobilitat obligada.
- Fomentar la plena accessibilitat, dins i entre els sistemes urbans, dissuadint l'ús innecessari dels mitjans motoritzats individuals.

CICLE DE L'AIGUA:

- Els criteris específics d'aplicació establerts en l'informe de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) amb data 19 de desembre de 2007, que s'ha transcrit més amunt en l'apartat 1r. *La descripció dels aspectes i elements ambientalment rellevants de l'àmbit objecte del POUM i del seu entorn*, als quals criteris cal remetre's aquí.
- Establir les determinacions necessàries per al compliment d'allò que disposen l'art. 9.2 del Decret Legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, i l'article 6 del Reglament de la Llei d'urbanisme, en relació amb la prohibició d'urbanitzar i edificar en zones inundables.

- Facilitar la infiltració de l'aigua de pluja. Compensar la creació de superfícies impermeables.
- Consideració del balanç hídric de la zona i determinació de la capacitat de recàrrega del sistema hídric a l'hora de dimensionar o d'establir la classificació del sòl.
- Prioritzar aquelles tipologies urbanístiques que comporten un menor consum d'aigua.
- Els sectors hauran de preveure una EDAR pròpia, per la qual cosa hauran de fer una reserva de superfície per a la seva construcció, independentment de si la depuradora pública actualment té capacitat suficient.
- Preveure les obres d'ampliació i millora del sistema de sanejament necessàries per a l'increment de cabals d'aigües residuals procedents dels nous sectors i per a garantir la viabilitat de la xarxa existent.
- Respectar els criteris i usos admissibles per a la zonificació fluvial.
- Establir franges de protecció en tots aquells sectors de creixement que confrontin o allotgin cursos hídrics, per a la preservació de la dinàmica fluvial i la potenciació i millora dels hàbitats que li són propis.

AMBIENT ATMOSFÈRIC:

- Preveure mesures d'ordenació per millorar l'eficiència energètica dels sistemes urbans i de les edificacions.
- D'acord amb l'apartat 3 de l'informe que ha emès la Secció d'Immissions de la Direcció General de Qualitat ambiental, durant la fase de construcció es duran a terme les mesures correctores per mitigar els efectes dels moviments de terra i de la circulació dels vehicles de l'obra.
- Preveure mesures o directrius urbanístiques per reduir els impactes sonors, basant-se en el mapa de capacitat acústica, i la contaminació lluminosa.
- Evitar que, en les ordenances o la normativa urbanística del POUM, s'hi estableixin prohibicions, impediments o limitacions genèriques dels serveis tècnics que hi facin inviable la implantació de plaques fotovoltaïques sobre les teulades dels edificis (a banda de la lògica ordenació d'algun element de caràcter estètic).

RESIDUS:

- El 23.10.07, el Departament de disposició i control de l'Agència de Residus de Catalunya (ARC) ha emès un informe sobre l'avanç del POUM de Tivissa, amb la següent conclusió:

«Entenem des del Departament de Disposició i Control que caldria identificar i classificar com a Sistemes la finca del dipòsit públic, perquè tot i l'imminent segellament d'aquest, es preveu ubicar dins d'aquesta finca instal·lacions mediambientals de tractament de residus. També caldria identificar i classificar com a Sistemes les finques del dipòsit privat situat aigües avall del dipòsit públic anteriorment esmentat.»

- D'una altra banda, caldrà tenir-hi en compte també els següents criteris: (1) Avaluar la problemàtica de gestió dels residus que s'originin en l'àmbit territorial del planejament i determinar aquelles demandes de dèficits de caràcter urbanístic, amb la previsió explícita dels espais públics i privats necessaris per a poder gestionar correctament la recollida dels residus municipals prevista. (2) En contemplar-s'hi una recollida viària de residus domèstics amb contenidors, concretar la seva ubicació i la superfície física indispensable per executar aquest tipus de recollida selectiva. Si es contempla una recollida pneumàtica dels residus domèstics, caldrà una normativa urbanística que reguli expressament les condicions constructives que hauran de complir els edificis d'ús residencial per a poder adaptar-se a aquest tipus de recollida d'escombraries.

SOSTENIBILITAT I ECOEFICIÈNCIA EN L'EDIFICACIÓ:

- Introduir mesures per adaptar-se al contingut del Decret 21/2006, de 14 de febrer, pel qual es regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis.

BIODIVERSITAT, CONNECTIVITAT I PATRIMONI NATURAL:

- En general, establir les mesures necessàries per evitar usos que, atenent els valors protegits o preservats i les finalitats perseguides pel planejament en aquests espais, transformin la destinació o naturalesa dels sòls o be lesionin o impedeixin la realització de dits valors i l'assoliment de les dites finalitats.
- Delimitar els passadissos d'hàbitats necessaris per garantir la connectivitat entre les grans xarxes territorials d'espais protegits.
- Protegir els sòls agrícoles d'interès paisatgístic i els dedicats al conreu de varietats locals.
- Mantenir les vies pecuàries.

QUALITAT DEL PAISATGE:

- Mantenir els elements d'estructuració i de connectivitat dels paisatges i controlar la fragmentació d'aquests.
- Preservar els valors paisatgístics d'interès especial, el patrimoni cultural i la identitat dels municipis i, incorporar les prescripcions adequades perquè les construccions i les instal·lacions s'adaptin a l'ambient on estiguin situades o bé on s'hagin de construir i no comportin un demèrit per als edificis o les restes de caràcter històric, artístic, tradicional o arqueològic existents a l'entorn.
- Considerar la fragilitat paisatgística com a factor limitant per a l'admissibilitat d'actuacions amb impacte significatiu en zones de conques visuals amples.

PATRIMONI CULTURAL:

- Relacionar tots els béns culturals immobles coneguts (edificis, jaciments arqueològics, elements d'interès històric i etnològic...) amb les mesures de protecció proposades.

SALUT:

Segons l'escrit de data 16 d'abril de 2006 que la Direcció General de Salut Pública va trametre a la Direcció General de Polítiques Ambientals i Sostenibilitat, tots els expedients han de contemplar els següents ítems:

- Compatibilitat d'usos en zones confrontants, que necessàriament coincideixen amb les compatibilitats urbanístiques i les ambientals.
- En esmentar la normativa, hi ha de constar el RD 140/2003, de 7 de febrer, pel qual s'estableixen els criteris sanitaris de la qualitat de l'aigua de consum humà (BOE núm. 45, de 21 de febrer de 2003).
- En cas de que el nivell del pla ho permeti: (1) Previsió de la quantitat d'aigua per al consum humà suficient, tenint en compte la possible previsió al respecte de l'Agència Catalana de l'Aigua, si s'escau; i (2) Previsió de sistema de clavegueram, segons el nivell de detall del pla.

b) Justificació ambiental de l'elecció de l'alternativa d'ordenació proposada

1r. La descripció de les característiques de les alternatives considerades.

Caldrà que en l'ISA s'aprofundeixi molt més en les alternatives considerades inicialment en l'IAP, amb una descripció qualitativa i genèrica de les seves grans línies –models de creixement i ordenació (comparant-s'hi diferents ubicacions per a les noves implantacions que es considerin necessàries, com ara els nous creixements residencials, els nous polígons industrials o àrees de serveis, els nous equipaments o les noves infraestructures de mobilitat, compactació en oposició a dispersió, mobilitat privada en oposició a transport públic, localització d'infraestructures, qualitat del paisatge, etc.)– emprant-hi, si escau, els indicadors proposats en aquest document de referència.

Es considera necessari que l'ISA analitzi també, amb el mateix profundiment indicat més amunt, com a mínim les següents alternatives no valorades en la seva versió preliminar:

- **ALTERNATIVA 3ª = BASAR LES PROPOSTES URBANES DEL POUM 2007-2017 CONSIDERANT AMB FLEXIBILITAT LES NECESSITATS DEL CREIXEMENT TENDENCIAL**

Entre altres novetats respecte del planejament vigent, aquesta alternativa pot preveure, si escau, la creació de sectors de sòl urbanitzable d'ús residencial; però en cap cas amb la gran extensió i/o la reduïda densitat de sectors com ara el T-SUD1 (208,26 ha, 5 hab/ha), LS-SUD-1 (10 hab/ha), D-PMU1 (5,5 hab/ha), per exemple, i d'altres sectors o àmbits de sòl urbà amb densitats igualment força baixes.

- **ALTERNATIVA 4ª = BASAR LES PROPOSTES URBANES DEL POUM 2007-2017 EN L'OPTIMITZACIÓ DELS DIVERSOS TEIXITS URBANS EXISTENTS, D'ACORD AMB LES NECESSITATS DEL CREIXEMENT TENDENCIAL**

Aquesta alternativa, com a variant de la precedent, pot consistir també a evitar les expansions innecessàries dels diversos nuclis del municipi, defugint la classificació de nous sòls per a habitatges amb densitats baixes; i proposar, en comptes d'això, l'optimització i el reciclatge dels diversos teixits urbans existents, mitjançant la seva rehabilitació, reestructuració i/o renovació, i la recuperació d'espais intersticials o marginals, consolidant i densificant els nuclis existents al municipi sense que perdin la seva respectiva personalitat. En el cas del nucli de la Serra d'Almos, aquesta alternativa podria preveure-hi també, en el seu cas, el desviament de les carreteres que el travessen.

2n. L'anàlisi, per a cada alternativa considerada, dels efectes globals i dels de les seves determinacions estructurals, d'acord amb els objectius i criteris ambientals als què es refereix l'apartat a), tercer paràgraf.

De la seva pàg. 73 a la 75, l'IAP desplega una taula –de summa importància atesa la funció cabdal que se li assigna– que, salvant-ne les distàncies, incorpora reminiscències de l'avaluació d'impacte ambiental i del seu document cabdal, l'estudi d'impacte ambiental: s'hi reconeixen i identifiquen diversos impactes de l'actuació projectada per a proposar acte seguit un conjunt de mesures correctores i compensatòries per mitigar-los. S'adiria més, per tant, amb un procediment d'avaluació d'impacte ambiental de projectes (AIA), en tant que es limita a l'abast de l'actuació sotmesa a examen i s'ocupa de les relacions causa–efecte directes i específiques entre l'actuació projectada i el receptor ambiental.

Tanmateix, l'avaluació ambiental estratègica (AAE) que l'article 115 del Reglament de la Llei d'urbanisme regula per als plans i programes ha d'assolir una naturalesa més flexible i pro–activa: requereix apartar-se per contemplar una perspectiva més àmplia, resulta més útil per encarar efectes acumulatius, indirectes i multiplicadors i, sobretot, es fixa en les diverses alternatives que existeixen per satisfer la mateixa necessitat i se les planteja ben seriosament. De manera que, per tal d'avaluar en l'ISA les diferents alternatives que es plantegin –incloent-hi llavors també les dues, la 3ª i la 4ª, que més amunt s'ha considerat necessari analitzar a més a més– caldrà que, com a mínim, s'hi confronti cadascuna d'elles amb els indicadors dels objectius ambientals relacionats

més amunt. Els quals, a més, han d'incloure també els relatius al paisatge, que la taula no contempla.

Tot seguit s'ha considerat convenient valorar l'anàlisi de les alternatives proposades a l'avanç del pla (síntesi que ocupa 3 pàgines dobles del document), tenint present la seva adequació als objectius i criteris ambientals adoptats. Quan calgui s'exigirà l'ampliació de l'anàlisi d'alternatives especificant els aspectes a tractar, incorporar o justificar, atesa la insuficiència de l'avaluació efectuada mitjançant la taula esmentada (pàgs. 73-75 de l'IAP):

- **ALTERNATIVA 0 = CONTINUÏTAT DEL PLANEJAMENT EXISTENT:**

Tot i que l'informe ambiental preliminar conté formalment l'alternativa 0, s'observen grans mancances quant a l'anàlisi que en fa, ensems i de forma indestruïble amb l'alternativa 1, ja que l'IAP considera que *"a efectes de l'anàlisi ambiental global es poden agrupar"*.

Segons l'IAP, l'elecció d'aquesta alternativa (de la qual es fa una descripció força pobra, només en tres línies) suposa un *"baix ritme de desenvolupament urbanístic"* i, pel que fa a la resta de la seva anàlisi ambiental, resulta idèntica a l'alternativa 1^a i per això s'hi fa conjuntament. Les valoracions que mereixen totes dues en relació als seus respectius impactes en diferents factors ambientals i territorials són, en l'IAP, majoritàriament *"compatibles"* (en relació amb 4 factors) i, pel que fa a la resta (3 factors) *"compatibles-moderats"*.

Per tant, caldrà que l'ISA estudiï amb major amplitud i més profunditat aquesta alternativa, diferenciant i singularitzant la seva anàlisi de la de l'alternativa 1^a.

- **ALTERNATIVA 1^a = BASAR LES PROPOSTES URBANES DEL POUM 2007-2017 CONSIDERANT ERICTAMENT LES NECESSITATS DEL CREIXEMENT TENDENCIAL:**

Aquesta alternativa proposa el dimensionar els futurs creixements dels nuclis ajustant-se només a la demanda detectada en els últims anys, tot i que corregint-hi certes deficiències com la manca de zones de serveis i de noves infraestructures. Es tracta, diu l'IAP, *"d'una proposta continuïsta de manera que es mantindria el sòl classificat en les actuals Normes i Modificacions i únicament es classificarien com urbanitzables els sòls necessaris per donar suport a àrees de serveis i tallers"*.

Val a dir que no s'acaba d'entendre per què no s'ha previst, en el marc d'aquesta alternativa, cap classificació de nou sòl urbanitzable d'ús residencial, per moderada que sigui, ja que tal com es presenta l'alternativa pot fer l'efecte que l'alternativa 2ª serà l'única apta per a qualsevol creixement residencial en sòl urbanitzable, per petit que sigui (és justament per això que més amunt s'ha proposat que l'ISA analitzi noves alternatives com aquelles 3^a i 4^a, ara no plantejades).

L'alternativa 1ª hauria de valorar també, entre altres qüestions, si s'hi pot incloure la potenciació del sector primari conjuntament amb el terciari, amb una activitat turística basada en les cases rurals i altres activitats menys agressives amb el medi que la proposada.

Amb independència d'això, de la mateixa manera que l'alternativa 0, per a l'IAP aquesta alternativa 1^a té impactes *"compatibles"*: en l'orografia, l'ocupació del territori i el paisatge; en el medi forestal; en el medi agrícola; en els espais naturals protegits, connectivitat i permeabilitat ecològiques i espècies protegides; en el consum d'energia, generació de CO₂ i contaminació lumínica; i en residus. En canvi, els seus impactes ja són *"compatibles-moderats"* pel que fa a: consum d'aigua i tractament d'aigües residuals; risc d'incendis forestals; i risc d'inundabilitat.

- **ALTERNATIVA 2^a = BASAR LES PROPOSTES URBANES DEL POUM 2007-2017 CONSIDERANT UN ESCENARI DE CREIXEMENT ALT SUBJECTE A NOVES DINÀMIQUES SOCIOECONÒMIQUES:**

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

En síntesi, els àmbits o sectors a ocupar pel planejament proposat en els diferents nuclis del municipi són els següents⁴:

NUCLI	CLASSE DE SÒL	ÚS	SUPERFÍCIE (Ha)	DENSITAT (HAB/HA)	NÚM. HABITATGES
LA SERRA D'ALMOS	Urbà (LS-PMU1)	Residencial	0,82	14,6	12
	Urbà (LS-PAU-1)	Residencial	0,79	44	35
	Urbanitzable delimitat (LS-SUD-1)	Residencial	3,41	10	34
	Urbanitzable delimitat (LS-SUD-2)	Serveis	5,98	---	---
DARMÓS	Urbà (D-PMU1)	Residencial	2,52	5,5	14
	Urbà (D-PMU2)	Residencial	3,48	20	70
	Urbà (D-PMU3)	Residencial	0,57	10	6
	Urbà (D-PAU1)	Residencial	1,09	10	11
	Urbanitzable no delimitat (D-SUND1)	Residencial	9,67		
TIVISSA	Urbà (T-PAU1)	Residencial	0,50	61	31
	Urbà (T-PAU2)	Residencial	0,35	95	34
	Urbà (T-PAU3)	Residencial	0,37	19	7
	Urbà (T-PAU4)	Residencial	1,73	21	36
	Urbà (T-PMU1)	Residencial	2,56	30	71
	Urbà (T-PMU2)	Residencial	1,99	23	45
	Urbà (T-PMU3)	Residencial	1,60	20	33
	Urbanitzable delimitat (T-SUD1)	Residencial	208,26	5	989
	Urbanitzable delimitat (T-SUD2)	Serveis	6,07	---	---
	Urbanitzable no delimitat (T-SUND1)	Serveis	5,91	---	---
LLABERIA	---	---	---		---

Tal com es desprèn de la taula comparativa presentada de la pàg. 73 a la pàg. 75 de l'IAP, aquesta alternativa 2ª comporta impactes que s'hi valoren de la manera següent:

- En el medi forestal, els impactes previstos són compatibles.
- Pel que fa al risc d'inundabilitat, se n'hi preveuen de compatibles–moderats.
- S'hi preveuen moderats els impactes: en el medi agrícola; en els espais naturals protegits, connectivitat i permeabilitat ecològiques i espècies protegides; en residus; en el consum d'energia, generació de CO2 i contaminació lumínica; i quant al risc d'incendis forestals.
- En l'orografia, l'ocupació del territori i el paisatge, els impactes previstos van des dels compatibles en el cas del nucli de Llaberia, passant pels compatibles–moderats en els casos de Darmós i de la Serra d'Almos, fins als moderats–severs en l'entorn de Tivissa (per causa de l'increment del sòl urbà en unes 15 ha, del SUND en 15,6 ha i del SUD en 226 ha).
- En el consum d'aigua i el tractament de les aigües residuals, els impactes previstos tornen a ser moderats–severs, per diverses causes: augment de la pressió sobre els recursos hidrològics subterranis per l'augment de demanda lligada a nous àmbits; augment del

⁴ Pàg. 85 i següents de l'informe ambiental preliminar presentat.

consum d'aigua i generació d'aigües residuals proporcional a la població i a la tipologia d'habitatges dels nous creixements; l'increment de superfície urbanitzada augmentarà la impermeabilització del territori i els escolaments superficials, etc.

L'IAP assenyala que aquesta terminologia, rescatada dels processos d'avaluació d'impacte ambiental, permet una aproximació qualitativa al fenomen de la comparació entre diverses alternatives. Per això resulta força significatiu que, en relació amb diversos aspectes ambientals (orografia, ocupació del territori, paisatge, consum d'aigua i sanejament), en el mateix IAP (pàg. 73 i següents) s'hi prevegin impactes que poden anar de moderats a *severs* justament per a l'alternativa escollida: més que més tenint en compte que és *sever* aquell impacte en què la recuperació de les condicions del medi ambient exigeix l'adequació de mesures protectores o correctores i en el qual, tot i aquestes mesures, la recuperació necessita d'un període de temps dilatat.

Altrament, atesa la parquedat de l'anàlisi que de les diverses alternatives es fa a la taula esmentada, l'OTAA no pot de cap manera compartir-la. I encara perquè es tracta d'una anàlisi que no aprofundeix en diversos aspectes importants quant als impactes que produeix el model d'expansió de baixa densitat de les àrees urbanes, principalment a les zones agrícoles perifèriques. Alguns d'aquests impactes, que s'hauran de tractar i analitzar en profunditat a l'ISA, són els següents⁵:

A) IMPACTES AMBIENTALS:

A.1) En relació als recursos naturals i energia:

- El consum del terra i del sòl hi té especial importància, ja que es tracta de recursos no renovables: a diferència dels canvis en els usos del sòl agrícola, el desenvolupament de la terra agrícola per a nous habitatges tendeix a ser permanent i reversible només a canvi d'uns costos molt elevats.
- La transformació dràstica de les propietats del sòl, i la reducció de la seva capacitat de realitzar les seves funcions essencials. Aquests dos impactes són evidents en l'àmbit de la compactació del sòl, cosa que dona lloc a un agreujament de les funcions del sòl; la pèrdua de la permeabilitat de l'aigua (segellat del sòl) que disminueix dràsticament; la pèrdua de la biodiversitat del sòl; i les reduccions de la capacitat perquè el sòl actuï com a embornal de carboni. A més, l'aigua de pluja que cau sobre les zones segellades sol estar contaminada per l'abrasió dels pneumàtics, la pols i altes concentracions de metalls pesants que, quan es filtren als rius, degraden el sistema hidrològic.
- El canvi en els usos del sòl també altera les característiques de l'aigua/superfície terrestre: això modifica alhora les interaccions de les aigües superficials i subterrànies (punts de descàrrega/recàrrega), fins al punt que les petites conques afectades poden mostrar alteracions hidrològiques.
- Els canvis en els tipus de vida associats al tipus d'expansió urbana a què donaria lloc el POUM proposat contribueixen també a incrementar l'ús de recursos: cada vegada hi ha més persones que viuen en cases individuals, les quals tendeixen a ser menys eficients i requereixen més recursos *per capita* que els grups domèstics més grans (p. ex., aigua i energia), amb el corresponent creixement de l'impacte ambiental. Una conseqüència addicional de les reduccions de les densitats de població és el creixent

⁵ S'hi segueix l'informe de l'Agència Europea de Medi Ambient (EEA) núm. 10/2006 titulat *L'expansió urbana descontrolada a Europa. El repte ignorat*, publicat recentment per la seva Oficina de publicacions (Publicatios.europa.eu).

consum d'energia: els desenvolupaments urbans compactes amb densitats de població més grans són més eficients energèticament⁶.

- El consum energètic relacionat amb els desplaçaments al nucli urbà experimenta un augment significatiu proporcional a la caiguda de les densitats: aquestes donen lloc a un ús de vehicles particulars relativament ineficient des del punt de vista energètic, ja que aquesta sol ser l'única alternativa pràctica als sistemes de transport públic, més eficients energèticament, però normalment inadequats i relativament més cars.
- El consum energètic més elevat relacionat amb els transports està produint, al seu torn, a un augment de l'emissió de CO₂ a l'atmosfera. La relació entre densitats de població i emissions de CO₂ és aparent, ja que les emissions augmenten progressivament a mesura que les densitats urbanes cauen: el predomini dels transports en cotxe hi és clarament un dels factors principals del creixement de les emissions urbanes de gasos amb efecte d'hivernacle, la qual cosa posa en perill significativament els compromisos assumits per la Unió Europea en el Protocol de Kyoto de reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle per a l'any 2020.
- L'expansió urbana en baixes densitats també incrementa la durada dels desplaçaments necessaris per a la recollida dels residus municipals per a processament en plantes de tractament de residus cada cop més distants i aquesta dinàmica es preveu que continuï amb el ritme de creixement dels residus de les unitats domèstiques, xifrat en el 3–4% anual. El cicle material s'està dissociant geogràficament de les demandes de transport més grans, amb el seu impacte corresponent en el consum energètic relacionat amb el transport i les emissions contaminants.

A.2) En relació als espais naturals:

- Fins i tot als indrets on els avenços directes del sòl urbà sobre els espais naturals i els espais naturals protegits estan minimitzats, els impactes de la fragmentació indirecta dels desenvolupaments de transport i d'altres infraestructures urbanes relacionades creen uns efectes barrera que degraden les funcions ecològiques dels hàbitats naturals: les repercussions immediates ben conegudes, com ara la pèrdua de sòl agrícola i natural o la fragmentació d'hàbitats, són directes i irreversibles.

A.3) En relació amb l'entorn rural:

- L'agricultura i els extensos sectors de sòl urbanitzable que preveu la proposta de POUM (fins a 239,3 hectàrees arreu del municipi de Tivissa) competeixen per la mateixa terra, i la pèrdua de sòl agrícola influeix principalment en la biodiversitat amb la pèrdua de biòtops valuosos per a molts animals, i sobretot per a les aus.
- El fet que el POUM proposi importants actuacions en anterior sòl agrícola pot provocar que l'activitat d'aquesta classe es desplaci a unes zones menys productives (que requereixen aportacions d'aigua i fertilitzants més importants) i allunyades (amb un risc més gran d'erosió del sòl).
- Les pressions sobre els espais naturals no només procedeixen dels canvis recents produïts en els usos del sòl, sinó també dels efectes acumulatius dels usos del sòl en el passat. Els impactes es generen no sols a partir dels nuclis urbans principals, sinó també dels impactes combinats de les diverses fonts que poden tenir igualment uns efectes greus, és a saber: els importants sectors de sòl urbanitzable residencial que preveu el POUM en combinació, no sols amb els respectius nuclis existents en el municipi (Tivissa, la Serra d'Almos, Darmós i Llaberia), sinó també amb el total de 16

⁶ Les dades extretes de 17 ciutats d'arreu del món demostren l'existència d'un lligam sòlid entre densitat de població i consum energètic, i en concret de les altes taxes de consum d'energia associades a unes densitats de població inferiors.

àmbits de millora urbana (en sòl a classificar com a urbà) que la proposta de POUM delimita repartits entre ells, llevat del cas de Llaberia.

A.4) En relació amb la qualitat de vida urbana, riscos i salut:

- El creixement relacionat amb l'expansió descontrolada del transport urbà i les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle tenen implicacions de primer ordre per a l'escalfament global i el canvi climàtic, amb l'expectativa que es produeixin uns esdeveniments climàtics cada vegada més greus en els propers anys i incidències d'inundacions fluvials i dels litorals més importants.
- Tampoc no pot deixar-se de banda una nova qüestió emergent: les zones urbanes i els seus *hinterlands* estan esdevenint cada vegada més vulnerables als «geoproblemes» controlats pels processos geològics. El cost total d'aquests problemes per a la societat oscil·la entre riscos principals (com ara inundacions, esfondrament de terrenys i esllavissades) i riscos secundaris (com ara l'expansió o la contracció locals d'argiles en els fonaments). Les obres i la retirada de la superfície del sòl per a la construcció poden desequilibrar les conques i els paisatges, i contribuir, així, a la pèrdua de diversitat biològica, integritat i productivitat de l'ecosistema, com també a la degradació i a l'erosió del sòl.

B) IMPACTES SOCIOECONÒMICS:

B.1) Des d'una perspectiva social:

- L'expansió urbana de densitat baixa genera més segregació del desenvolupament residencial segons la renda, de manera que pot empitjorar les divisions socials i econòmiques urbanes: l'experiència suburbana per a grups com els joves i els ancians, mancats de mobilitat i de recursos, pot ser ineficaç i susceptible de reduir la interacció social. A més, la vida en aquestes zones exclou grans segments de la societat urbana.
- La polarització social associada a l'expansió urbana en baixes densitats en algunes ciutats és tan aparent que s'ha aplicat el concepte de la ciutat «dividida» o «dual» per descriure les divisions existents entre el nucli antic de la ciutat i els barris perifèrics: al nucli antic, uns entorns d'escassa qualitat sovint allotgen una combinació de gent gran amb recursos escassos, joves fadrins i grups de minories ètniques, que amb freqüència pateixen les repercussions de la naturalesa selectiva de la migració i la pèrdua d'ocupació.

B.2) Des d'una perspectiva econòmica:

- L'expansió urbana de baixa densitat és, en el millor dels casos, una modalitat més costosa de desenvolupament urbà a causa de: a) Una despesa més elevada de la unitat domèstica en desplaçaments pendulars al llarg d'unes distàncies cada vegada més grans; b) El cost empresarial de la congestió a les zones urbanes objecte d'expansió descontrolada dotades d'uns sistemes de transport ineficients; i c) Els costos addicionals de l'ampliació de les infraestructures urbanes, inclosos els serveis públics i afins, a través de tota la regió urbana.
- L'expansió urbana de baixa densitat impedeix o dificulta el desenvolupament dels transports públics i de solucions basades en el desenvolupament de sistemes de transport col·lectiu, i el subministrament d'opcions alternatives en el transport que són essencials per garantir el funcionament eficient dels entorns urbans⁷.

⁷ En general, els estalvis en eficiència del desenvolupament de ciutats més compactes en comparació amb la suburbanització impulsada pel mercat poden ser molt elevats, de l'ordre del 20–45% en recursos del sòl, del

- Les zones residencials promouen el desenvolupament de les zones comercials associades, de forma que les botigues situades al cor de Tivissa, on la majoria de la població fa les compres a peu, poden deixar de ser la modalitat dominant de compra minorista en favor dels centres comercials d'extraradi que, juntament amb les zones d'aparcament circumdants, requereixen àmplies superfícies de terreny únicament accessibles en cotxe.

3r. La justificació ambiental de l'elecció de l'alternativa seleccionada

A la pàg. 73 de l'IAP s'apunta que, *“una vegada exposades en les diverses reunions mantingudes amb l'equip de govern les alternatives descrites, i avaluant cadascuna de les propostes, es decanten per la segona alternativa més afí a les voluntats polítiques de dinamització del municipi”*. Tot seguit s'hi precisa que *“l'equipament plantejat, una vegada comprovada la suficiència de recursos hídrics, és un camp de golf adequat al medi rural, que es situaria al nucli de Tivissa, i que ha de ser l'element impulsor que ajudi a assolir els objectius que s'han descrit en els apartats anteriors”*.

Tanmateix, la síntesi de les raons per les quals s'ha triat finalment una opció ha d'especificar els pros i contres de cada una, en funció del previsible impacte ambiental analitzat al punt anterior. L'ISA hauria de justificar especialment l'alternativa escollida per la seva adequació tant als objectius ambientals del POUM, com a les determinacions dels plans de rang superior (com ara el Pla Territorial Parcial de les Terres de l'Ebre) i de la normativa vigent, a la qual cosa caldria afegir-hi altres justificacions específiques en relació a impactes concrets del POUM.

D'una altra banda, s'hi haurà d'acreditar la sostenibilitat econòmica de la proposta per tal que aquesta resulti viable: caldrà (1) justificar que el sòl que l'alternativa escollida destini a usos productius és suficient i adequat, i (2) ponderar l'impacte de les actuacions previstes pel POUM en les finances públiques de les administracions responsables de la implantació i el manteniment de les infraestructures i de la implantació i prestació dels serveis necessaris.

D'acord amb la valoració que en fa aquesta OTAA, l'IAP presentat no ha encertat a l'hora de justificar l'elecció de l'alternativa 2ª en relació amb la resta. Així:

- L'apartat 1r de la lletra a) de l'art. 3 del Decret 305/2006, de 18 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'urbanisme, disposa que s'ha d'utilitzar el sòl atenent a la seva natura de no renovable i en aquest sentit s'ha d'afavorir la compactació urbana, evitant la dispersió. Tanmateix, el model que persegueix implantar el POUM proposat per a Tivissa (amb una àrea de creixement residencial i de lleure de 226 ha a ponent del nucli, amb una densitat de 5 hab/ha) no s'adiu amb la idea de concentració urbana que hauria d'evitar la dispersió de la urbanització.
- L'apartat 2n de la mateixa lletra a) disposa que s'ha de fomentar la implantació de transport col·lectiu i la mobilitat sostenible. Tanmateix, amb una àrea residencial com la proposada a Tivissa –de 889 habitatges escampats al llarg de 226 ha i una densitat extraordinàriament baixa (5 hab/ha)– no sembla que pugui haver-n'hi prou amb la mera previsió que es fa a la pàg. 63 de l'IAP en el sentit que s'haurà de prestar especial atenció a l'“anàlisi de la incidència del model proposat sobre la mobilitat, en el document preceptiu pertinent, l'estudi de mobilitat”.
- L'apartat 3r d'aqueixa lletra a) disposa que cal afavorir la preservació i millora dels sistemes de vida tradicionals a les àrees rurals, i comportin una gestió adequada del sòl agrari que en reconegui les funcions productives, territorials i paisatgístiques. Tot i que mira de preservar sòls d'elevat potencial agrícola de la zona d'horta, l'alternativa escollida per al POUM de Tivissa preveu els creixements urbanístics majoritàriament en sòls agrícoles amb usos variats (vinyes i conreus arboris de secà), amb un sector residencial que suposaria la desaparició

15–25% en la construcció de carreteres locals i del 7–15% en el subministrament d'aigua i les instal·lacions d'aigües residuals.

d'una extensa àrea (més de 200 ha) de mosaic agroforestal, conreus d'estructura terrassada basada en marges de pedra en sec, alguns punts d'aigua (basses), alguna zona d'horta, diversos itineraris excursionistes i de BTT i un parell de barrancs d'entitat⁸.

- L'apartat 4t de la lletra a) estableix que s'ha de afavorir la preservació i consolidació de la identitat del territori. En relació amb això, l'IAP indica que l'alternativa escollida pretén la creació d'un major vincle entre els diferents nuclis de població del municipi *"a través de la promoció unitària del terme"*. A aquest efecte s'hi planteja un equipament consistent en un camp de golf que se situaria al nucli de Tivissa i que ha de ser l'*"element aglutinador"* que ajudi a assolir els objectius del POUM, per a la qual cosa aquest equipament *"en primer lloc, i per sobre de la resta de requeriments, ha de ser la perllongació natural del municipi i dels seus creixements per tal que formi una unitat amb l'actual nucli urbà. Per això, i a l'efecte de garantir una adequada cohesió social, les tipologies edificatòries que li han de donar suport han de comprendre tant habitatges unifamiliars aïllats, com en filera, plurifamiliars i fins i tot habitatge social, a banda d'oferta hotelera adequada a l'entorn. Així es pot destinar aquest nou creixement tant a primera residència com a segona residència, a més de turisme"*⁹. En realitat, però, resulta difícil sostenir aquestes afirmacions, atès que: (1) D'una eventual *"promoció unitària"* del terme –concepte que té un sentit marcadament econòmic– no s'ha de seguir automàticament el reforçament dels vincles entre els diferents nuclis; (2) El model urbà difús que es proposa per a Tivissa no hi serà mai, per definició, un element aglutinador, sinó més aviat el contrari; (3) No s'aprecia de quina manera l'equipament proposat, que consisteix en un camp de golf, pot ser la prolongació *"natural"* del municipi de Tivissa, ni tampoc que formi una unitat amb l'actual nucli urbà, sinó que tindrà un caràcter més aviat artificial en aquell context territorial en el qual, a més, a un camp de golf li costarà molt fondre's d'una manera harmònica amb el nucli de Tivissa fins al punt de formar-hi una unitat; i (4) La varietat de les tipologies edificatòries no queda clar que garanteixi una adequada cohesió social, més que més tenint en compte el model urbanístic dispers proposat. No cal dir que l'IAP tampoc no justifica en absolut aquestes asseveracions.
- L'apartat 5è de la lletra a) d'aquell mateix article disposa que s'han de prioritzar els models de planejament que consolidin un model del territori globalment eficient. La dispersió que pretén el model territorial a implantar segons l'alternativa escollida en el POUM de Tivissa, tantes vegades descrita més amunt, hi impediria assolir aquest objectiu. No cal dir que els creixements dispersos que preveu el POUM tindrien uns costos força considerables, tal com ja s'ha exposat en enumerar els impactes ambientals i socioeconòmics de la ciutat difusa i l'expansió urbana de densitat baixa.
- Aqueix llistat d'impactes descrits més amunt en tractar de l'ALTERNATIVA 2ª = BASAR LES PROPOSTES URBANES DEL POUM 2007-2017 CONSIDERANT UN ESCENARI DE CREIXEMENT ALT SUBJECTE A NOVES DINÀMIQUES SOCIOECONÒMIQUES, que no són sols ambientals –en relació als recursos naturals i energia, amb els espais naturals, amb l'entorn rural, amb la qualitat de vida urbana, riscos i salut– sinó també econòmics i socials, també impedeixen en gran mesura que l'alternativa seleccionada compleixi amb les prescripcions de les lletres b), c), d), e) i f) de l'article 3 del Decret 305/2006, de 18 de juliol.

Això fa extraordinàriament difícil la justificació de l'alternativa escollida: la generació d'una ciutat dispersa comporta un alt cost de subministrament dels serveis bàsics a la població de menors recursos, perquè el model d'ocupació del territori que produeix només és possible amb profundes diferències en l'accés als serveis, sia per diferents gradients en la seva producció espacial, sia per caldre-hi un finançament privat que estableix diferències d'accés en funció de la capacitat econòmica de les persones.

Per això la valoració ambiental que l'IAP fa de l'alternativa 1ª és molt millor que la de l'alternativa 2ª, de manera que aquelles alternatives (la 0 i la 1ª) semblen tenir totes dues, segons el mateix IAP, bastants més avantatges ambientals que l'escollida. Així ho reconeix el mateix promotor a la

⁸ Pàg. 73 de l'IAP.

⁹ Pàg. 58 de l'IAP.

pàg. 73 de l'IAP, quan diu textualment: *“És evident, de l'anàlisi comparada que es presenta, que l'alternativa escollida comporta una major incidència ambiental associada a la major ocupació del territori i a un major nombre d'habitatges, amb les corresponents necessitats de serveis urbanístics i ambientals (aigua, energia, residus...); pren doncs, una especial rellevància, la implementació de mesures correctores i ambientals en les fases de disseny, redacció i execució dels planejaments realitzats”.*

Veiem aquí com, per a poder crear-hi un nucli eficient, el mateix IAP considera que no n'hi haurà prou amb l'aplicació de les mesures correctores que s'hi descriuen, sinó que n'hi caldria unes altres a madurar més endavant; la identificació de les quals sembla voler diferir, en alguns casos, fins al moment en què es duigués a terme una eventual avaluació ambiental estratègica dels diferents instruments de planejament derivat: *“D'altra banda cal recordar”,* segueix dient l'IAP, *“que actualment la legislació urbanística i d'impacte ambiental ja estableix la necessitat que determinats desenvolupaments (residencials o d'altra naturalesa) es tramitin d'una forma específica en base l'avaluació ambiental estratègica o la redacció d'estudis d'impacte ambiental”.*

Sense entrar en si és exacta o no aquesta última afirmació a la llum de la normativa vigent, el cert és que palesa encara més que, tot comptat, l'adopció de l'alternativa 2ª resta ben lluny d'estar-hi justificada des del punt de vista ambiental.

c) Descripció ambiental del POUM d'acord amb l'alternativa d'ordenació adoptada

1r. Una síntesi descriptiva del contingut del POUM amb expressió de les seves determinacions amb possibles repercussions significatives sobre el medi ambient.

2n. La identificació i quantificació dels sòls objecte de transformació i de les demandes addicionals de recursos naturals i d'infraestructures de sanejament, de gestió de residus i similars derivades de l'ordenació proposada.

Per tal de poder avaluar ambientalment els sòls objecte de transformació, serà útil generar fitxes descriptives per a cadascun dels instruments de planejament derivat proposats pel la POUM, amb cartografia de situació i estat actual, descripció dels possibles impactes i una valoració del grau de l'impacte. Es calcularan els requeriments addicionals de caràcter energètic, de consum i tractament d'aigües, de recollida i tractament de residus, etc. als quals caldrà afegir els dèficits detectats a l'apartat a). També es determinaran els dèficits totals de serveis tècnics de caràcter ambiental i les condicions dels sòls necessaris per a la seva localització.

3r. La descripció de les mesures previstes per al foment de la preservació i la millora del medi ambient.

Descripció completa i argumentada de les mesures adoptades per al foment de l'eficiència energètica, l'estalvi de recursos, la millora de la biodiversitat i de la connectivitat ecològica, la sostenibilitat i l'ecoeficiència en l'edificació, la qualitat del paisatge, etc. Incloses aquelles predeterminades per plans de rang superior.

En tot cas, s'hi especificaran les mesures protectores o correctores relacionades amb el medi ambient, incloent les dirigides a la conservació i millora del patrimoni natural, a la correcció dels deterioraments ambientals preexistents i a la supressió, reducció o compensació dels efectes significatius sobre el medi ambient que es prevegi que produiran les determinacions del POUM.

d) Identificació i avaluació dels probables efectes significatius de l'ordenació proposada sobre el medi ambient

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

La caracterització d'aquests efectes pot fer-se segons les tipificacions següents: secundari; acumulatiu; sinèrgic; a curt, mitjà o llarg termini; permanent o temporal; positiu o negatiu. En tot cas, aquesta caracterització ha de servir perquè l'ISA avalui finalment els efectes sobre el medi ambient.

Cal especialment emfasitzar la identificació i avaluació dels possibles efectes negatius. Igualment, caldrà que es concretin específicament a l'ISA, per a cadascuna d'aquestes afeccions significatives detectades, les mesures previstes per a prevenir-les, reduir-les i, en la mesura del possible, contrarestar-les.

1r. Els efectes sobre els recursos naturals.

En funció del nombre d'habitatges nous previstos, sostre construït, etc. a l'ISA s'haurà de calcular l'increment que suposarà el nou planejament pel que fa a consum d'aigua i d'energia, generació de residus i aigües residuals, i realitzar una estimació de la capacitat de les infraestructures actuals per assumir aquestes noves càrregues.

S'hi haurà de justificar la disponibilitat de recursos per als desenvolupaments urbanístics proposats pel POUM, amb un balanç municipal de consums actuals i esperats, i de fonts de recursos actuals i previstes.

2n. Els efectes sobre els espais i aspectes identificats d'acord amb l'apartat a).

3r. Els efectes ambientals derivats de la mobilitat generada per l'ordenació prevista pel POUM

Aquesta valoració es farà d'acord amb l'estudi de mobilitat generada del POUM, que s'elaborarà de manera coordinada i complementària a l'ISA. En cas d'existir altres instruments de planificació de la mobilitat, caldrà considerar-ne les determinacions.

4r. Així mateix, els efectes i impactes ambientals del POUM en relació amb els recursos naturals i energia, amb els espais naturals, amb l'entorn rural, amb la qualitat de vida urbana, riscos i salut, descrits més amunt en tractar de l'ALTERNATIVA 2ª. BASAR LES PROPOSTES URBANES DEL POUM 2007-2017 CONSIDERANT UN ESCENARI DE CREIXEMENT ALT SUBJECTE A NOVES DINÀMIQUES SOCIOECONÒMIQUES (als quals cal afegir-hi diversos impactes socioeconòmics, tant de caràcter econòmic com social).

En relació amb això cal tenir en compte, parafrasejant l'expert mediambiental T. Hemenway, que pràcticament tots els sistemes de serveis –gestió de residus, sanejament, subministrament d'aigua potable i d'energia elèctrica, de combustible, d'aliments, etc.– segueixen la mateixa matemàtica implacable d'escala: per a abastir i dotar d'interconnexions a una població dispersa són necessaris molts més recursos que per a una de concentrada. Les densitats força baixes (com ara la de 5 habitatges/ha del principal creixement proposat en el POUM de Tivissa) suposen una petjada ecològica difícilment sostenible: creen àrees on el vehicle motoritzat resultarà essencial, on es multiplicarà l'estesa de canonades fins a les plantes de tractament d'aigües residuals, etc. Les mateixes lleis de la Física forcen la població disseminada a consumir més recursos naturals i energia que una de compacta.

e) Avaluació global del POUM i justificació del compliment dels objectius ambientals establerts

1r. La verificació i justificació detallades de la congruència del POUM amb els requeriments ambientals assenyalats a l'apartat a).

Per tal de fer més entenedor aquest apartat i amb un contingut més sintètic, una bona metodologia serà elaborar una matriu on, per una banda, s'inclouin els aspectes ambientalment més rellevants

Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient
i Habitatge
Serveis Territorials a les Terres de l'Ebre

(aquells que se'n desprenen de la determinació dels requeriments ambientals significatius per a cada vector: model d'ocupació del sòl, cicle de l'aigua, ambient atmosfèric, etc.); d'altra banda els objectius ambientals plantejats i per últim el grau d'assoliment.

Ex.:

Aspectes ambientals rellevants	Objectius plantejats	Grau d'assoliment	Lloc d'incorporació

Entre d'altres, caldrà avaluar i justificar els següents aspectes, segons la prioritització d'objectius establerta més amunt:

MODEL TERRITORIAL i de CONSUM DE SÒL:

- Establir tipologies més sostenibles al sòl urbanitzable residencial, evitant els models urbans dispersos o difusos, i fomentant les estructures urbanes compactes.
- Planificar de manera integrada els usos i el transport, a fi d'afavorir l'accessibilitat, reduir la mobilitat obligada i garantir la cohesió social i territorial.
- Limitar la urbanització de nous sòls per a habitatges amb baixes densitats.
- Preservar els sòls agrícoles d'interès (dedicats al conreu de varietats locals) de la seva transformació.

CICLE DE L'AIGUA:

- Minimitzar l'increment en el consum derivat del POUM, a través de mesures d'estalvi i l'ús d'aigua regenerada, i minimitzar la superfície a impermeabilitzar.
- Protegir els recursos hídrics i els seus ecosistemes.
- L'observança de la directriu de preservació front als riscos d'inundació i de la suficiència de la xarxa de drenatge actual.
- La disponibilitat de recursos per als desenvolupaments urbanístics proposats, amb un balanç de consums actuals i esperats, i de fonts de recursos actuals i previstes.
- Les necessitats de la xarxa de sanejament i EDAR per als desenvolupaments previstos.

AMBIENT ATMOSFÈRIC:

- Fomentar, per tal de combatre el canvi climàtic, els modes de transport sostenibles (dins i entre els sistemes urbans) dissuadint l'ús del vehicle motoritzat individual.
- Preservar la qualitat de l'ambient atmosfèric, i en concret, minimitzar la contaminació acústica i lluminosa derivada del POUM.
- La millora de l'eficiència energètica del sistema urbà i de les edificacions.
- L'adequació de l'ordenació del POUM a les zones de sensibilitat acústica definides en els mapes de capacitat acústica d'àmbit municipal i les normes per a les noves construccions en zones de soroll (article 9.7 de la Llei 16/2002, de 28 de juny, de protecció contra la contaminació acústica). La previsió de mesures o directrius urbanístiques per reduir els impactes sonors detectats (article 23 de la Llei 16/2002).
- L'adequació de l'ordenació urbanística a la Llei 6/2001, de 31 de maig, d'ordenació ambiental de l'enllumenat per a la protecció del medi nocturn, i al seu reglament que la desenvolupa (Decret 82/2005, de 3 de maig).

RESIDUS:

- El foment del reciclatge i la reutilització dels residus urbans.
- La previsió explícita dels espais públics i privats necessaris per a poder gestionar correctament la recollida dels residus municipals prevista, i la resta de previsions urbanístiques i d'equipaments urbans recollits a l'art. 43 de la Llei 6/1993, de 15 de juliol, reguladora dels residus.

BIODIVERSITAT, CONNECTIVITAT I PATRIMONI NATURAL:

- Mantenir els corredors biològics per connectar els espais protegits i evitar una major fragmentació en el territori, prevenint actuacions que hi generin efectes de barrera.
- Preservar-hi les masses forestals mitjançant la seva classificació com a sòl no urbanitzable.
- Mantenir els espais protegits preservant-los d'agressions, així com els camins ramaders i les forests d'utilitat pública.
- Incorporar totes les prescripcions que estableix la normativa sectorial en la preservació dels espais naturals.

PAISATGE:

- Preservar els valors d'interès especial del paisatge típic del territori ebrenc i, en particular, del municipi de Tivissa, considerant la fragilitat paisatgística com a factor limitant per admetre actuacions amb impacte significatiu en zones amb conques visuals amples.

2n. L'avaluació global del POUM, tenint en compte l'anàlisi comparativa dels perfils ambientals inicial i resultant de l'àmbit del POUM, d'acord amb l'apartat anterior i les jerarquies entre objectius ambientals establertes en l'apartat a), tercer paràgraf.

Entre d'altres, caldrà aplicar els indicadors de valoració determinats per avaluar el POUM i la comparativa final del perfil ambiental del municipi. D'aquesta manera, l'ISA definitiu haurà de contenir també la conclusió final sobre l'aptitud de la proposta de POUM presentada d'acord amb l'avaluació ambiental que se n'ha dut a terme.

3r. Descripció de les mesures de seguiment i supervisió previstes

A l'ISA s'haurà d'establir la periodicitat i moment de les verificacions del compliment i la idoneïtat de les mesures adoptades.

S'hi establiran, igualment, els paràmetres que requeriran un seguiment i els índexs proposats per a la seva avaluació continuada, sobre els objectius i criteris ambientals adoptats pel POUM. El seguiment ha de facilitar informació sobre el grau de compliment dels objectius ambientals establerts en aquest document de referència. Per exemple, ha de permetre detectar desviacions o comportaments no previstos dels següents paràmetres:

- Determinacions urbanístiques que estableixin estructures urbanes compactes (que eviten els models urbans dispersos o difusos amb baixes densitats);
- Fixació d'usos mixtos i flexibles que afavoreixin l'accessibilitat i la reducció de la mobilitat obligada;
- Minimització de l'emissió de gasos amb efecte hivernacle (CO₂) vinculats amb el canvi climàtic;
- Proximitat i accessibilitat als serveis urbans bàsics des de totes les zones d'ús principal residencial;
- Estalvi d'aigua potable;
- Depuració i reaprofitament d'aigües residuals;
- Preservació del paisatge típic del territori ebrenc i, més particularment, de la Ribera d'Ebre;
- Connexió dels espais protegits, prevenint una major fragmentació en el territori;
- Evitar la transformació dels sòls forestals i agrícoles d'interès;
- Control de la contaminació acústica i lluminosa;
- Gestió (reciclatge i reutilització) dels residus urbans;
- Conservació dels hàbitats protegits;
- Restauració dels jaciments arqueològics.

A tal efecte s'establiran indicadors de seguiment i control, que tenen una doble funció: servir com a paràmetres de referència per al propi planejament i com a avaluació del compliment real d'allò planificat o de les seves conseqüències. Es proposen per ser abordats des dels propis òrgans de gestió de l'activitat urbanística perquè mesuren realitats que van més enllà de l'àmbit temporal d'execució del planejament general.

També es concretaran les normes i altres determinacions ambientals per a la formulació i l'avaluació dels plans i projectes que es desenvolupin en aplicació del POUM de Tivissa, així com els responsables de dur a terme aquest seguiment ambiental del planejament. Es programaran les mesures protectores i correctores de caràcter ambiental, fixant l'ordre de prioritats i els terminis per a l'execució del contingut ambiental del POUM.

Es proposaran, per al sòl que s'hi pretén classificar com a urbà i urbanitzable, les mesures minimitzadores dels efectes ambientals produïts durant la fase d'execució de les edificacions i obres, amb especial referència a moviments de terres, destinació de les runes generades i reutilització del sòl vegetal, si s'escau. També aquelles mesures correctores en matèria de soroll, olors, vibracions, emissions lluminoses i eliminació de residus.

- f) Síntesi de l'estudi, consistent en un resum del seu contingut que ha de contenir una ressenya dels objectius i criteris ambientals fixats, i l'explicació justificada de l'avaluació global del POUM.**
- g) Informe sobre la viabilitat econòmica de les alternatives i de les mesures dirigides a prevenir, reduir o pal·liar els efectes negatius del POUM.**

Aquest informe ha de permetre, bàsicament, assegurar que els costos ambientals de les propostes del POUM s'hagin internalitzat. No caldrà si la documentació del POUM inclou un estudi econòmic-financer on s'hagin tingut en compte tots els costos econòmics de les mesures ambientals previstes.

7. Valoració ambiental dels objectius i els criteris generals del POUM, de la justificació de les alternatives considerades i de les característiques bàsiques de la proposta d'ordenació

D'antuvi cal dir que l'ISA i la proposta de POUM hauran d'atendre acuradament les especificacions que es fan en l'apartat b) del capítol anterior. D'una altra banda, en la documentació presentada la definició del POUM que es proposa ja hi està molt avançada, de manera que en un cas així el document de referència pot servir també per fer-ne una valoració ambiental prèvia.

Amb base en les consideracions que s'han fet més amunt i que no cal reiterar aquí, algun dels creixements plantejats a l'avanç del POUM de Tivissa pot constituir un exemple d'allò que l'Agència Europea del Medi Ambient (EEA) ha denominat «expansió descontrolada»¹⁰. Així s'esdevé, per exemple, en el sector T-SUD-1, sens dubte el més significatiu dels proposats pel POUM, que afectaria bancals d'oliveres i d'ametllers, amb alguna zona d'horta (estructura terrassada de conreus basada en marges de pedra en sec), una bassa d'acumulació d'aigua, un parell de barrancs importants –amb funcions connectores– i diversos itineraris excursionistes i de BTTs, per tal de transformar-los en una urbanització difusa amb una densitat de 5 hab/ha. Això significa un model de creixement residencial lax, amb impactes de primer ordre que es fan palesos en un considerable consum d'energia, terra i sòl, i representen un increment de les emissions de

¹⁰ Vegeu l'informe de l'Agència Europea de Medi Ambient (EEA) núm. 10/2006 titulat *L'expansió urbana descontrolada a Europa. El repte ignorat*, publicat recentment per la seva Oficina de publicacions (*Publicatios.europa.eu*), el qual tornarà a ser citat més avall.

gasos amb efecte d'hivernacle, responsables del canvi climàtic, entre altres impactes relacionats més amunt.

S'hi produeix «un desenvolupament desigual, dispers i aïllat», diu l'informe de l'EEA anotat a peu de pàgina, «amb tendència a la discontinuïtat. Deixa buits i enclavaments agrícoles. Les ciutats objecte d'expansió descontrolada són l'antítesi de les ciutats compactes –plenes d'espais buits que indiquen les ineficiències en el desenvolupament i posen en relleu les conseqüències del creixement descontrolat». En preguntar-se com es pot garantir «que el creixement de les emissions urbanes de gasos amb efecte d'hivernacle a causa del predomini dels desplaçaments en cotxe a les ciutats de la Unió Europea que pateixen una expansió descontrolada no posa en perill els compromisos de Kyoto de la UE de reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle per a l'any 2020», l'informe es respon que «globalment, la UE està obligada, pel que fa als diversos impactes ambientals, socials i econòmics de l'expansió urbana descontrolada, a definir una responsabilitat clara i substancial, i un mandat per liderar de manera activa el desenvolupament de les noves iniciatives per contrarestar els impactes de l'expansió descontrolada»¹¹.

L'audiència útil a qui va adreçat l'informe 10/2006 de l'EEA és «tot el col·lectiu implicat activament en la gestió de la planificació urbana a Europa». El seu objectiu és «informar dels impactes actuals de l'expansió urbana descontrolada a Europa i fer palès que sense una acció concertada de tots els organismes per adreçar-ne les causes subjacents es podrà comprometre el futur econòmic, social i ambiental de les nostres ciutats i regions», atès que després d'analitzar els indicis dels impactes de l'expansió urbana de baixa densitat¹² «s'arriba a la conclusió que la ciutat objecte d'expansió descontrolada té unes repercussions greus i de gran magnitud pel que fa a tota una sèrie de qüestions d'àmbit ambiental, social i econòmic, que no només afecten la ciutat i la seva regió sinó també la franja rururbana»¹³.

A l'avanç presentat hi manca una anàlisi d'alternatives que prengui en consideració alternatives d'estratègia diferents de les tres presentades, de les quals semblen vàlides i ambientalment acceptables justament la 0 i la 1ª (les dues rebutjades), i no pas la 2ª que és, sorprenentment, l'escollida i proposada a l'avanç de POUM: les repercussions d'aquests creixements de baixa densitat poden qualificar-se de greus i de gran magnitud pel que fa a tota una sèrie de qüestions de caràcter ambiental, social i econòmic, que no sols afecten els nuclis del municipi de Tivissa sinó també el seu entorn territorial i la franja rururbana¹⁴. Segons el mateix IAP presentat, a diferència de l'alternativa 1ª (amb impactes majoritàriament compatibles), l'alternativa 2ª escollida comporta impactes que anirien de moderats a severos en diversos aspectes com ara l'orografia, l'ocupació del territori, el paisatge, el consum d'aigua i el sanejament.

L'IAP constata que *“és evident, de l'anàlisi comparada que es presenta, que l'alternativa escollida comporta una major incidència ambiental associada a la major ocupació del territori i a un major nombre d'habitatges, amb les corresponents necessitats de serveis urbanístics i ambientals (aigua, energia, residus...); pren, doncs, una especial rellevància, la implementació de mesures correctores i ambientals en les fases de disseny, redacció i execució dels plantejaments realitzats”*¹⁵. De manera que l'IAP no té més remei que confiar en l'aplicació de mesures correctores. Però aquestes no solament no s'hi descriuen, sinó que fins i tot se n'ajorna la determinació o concreció a fases posteriors d'execució del planejament.

Per tot això l'OTAA –tenint en compte els objectius i criteris fixats en aquest document de referència, especialment aquells relatius al (1) foment de les estructures urbanes compactes, evitant els models urbans dispersos, (2) el foment, per tal de combatre el canvi climàtic, dels modes de transport sostenibles, dissuadint l'ús del vehicle motoritzat individual, i (3) la planificació

¹¹ Apartat 1.4 de l'informe esmentat.

¹² A aquesta anàlisi s'hi dedica el capítol 4 de l'informe.

¹³ Apartat 1.5 de l'informe.

¹⁴ Vegeu l'informe de l'Agència Europea de Medi Ambient (EEA) núm. 10/2006 titulat *L'expansió urbana descontrolada a Europa. El repte ignorat*, ja citat.

¹⁵ Pàg. 73 de l'informe ambiental preliminar del POUM.

integrada dels usos i el transport, limitant la urbanització de nous sòls residencials amb baixes densitats, a fi d'afavorir l'accessibilitat, reduir la mobilitat obligada i garantir la cohesió social i territorial— no pot més que fer una valoració desfavorable de la proposta escollida per l'avanç de POUM; cosa que podrà permetre, en el seu cas, revertir-ne el desenvolupament i plantejar nous enfocaments del planejament ambientalment congruents amb les consideracions fetes en aquest document de referència.

Així, es pot avançar que, vistos l'IAP i el conjunt de l'avanç presentats, aquest Departament de Medi Ambient i Habitatge fa una valoració ambiental negativa de la proposta de POUM escollida, en tant que no resulta gens compatible amb els criteris i objectius ambientals esmentats més amunt. El contingut dels apartats 6 i 8 d'aquest document de referència s'ha formulat a l'efecte de permetre, si s'escau, la continuïtat de la tramitació establerta per la legislació vigent en matèria d'avaluació ambiental de plans i programes. Atès que l'objectiu de l'avaluació ambiental és garantir una adequada integració dels requeriments i aspectes ambientals en els plans, aquest document de referència s'emet sens perjudici d'una eventual resolució final desfavorable del procés d'avaluació, en cas que es mantingui la inadequació ambiental de la proposta presentada.

8. Modalitats d'informació i consulta. Identificació de les administracions públiques afectades i del públic interessat.

Les actuacions d'informació i consulta relacionades amb el POUM, en relació amb el procediment d'avaluació ambiental, seguiran allò establert pel Reglament de la Llei d'urbanisme als seus articles 23 i 115. La fase de consultes sobre el document d'aprovació inicial del POUM, que inclourà l'ISA, es realitzarà per l'òrgan promotor a les Administracions públiques afectades i al públic interessat que es cita a continuació, sens perjudici d'altres que hagin de ser consultats per altres motius segons la legislació vigent.

8.1 Administracions públiques afectades

- Agència Catalana de l'Aigua (ACA).
- Àrea de Medi Natural (AMN) dels Serveis Territorials del Departament de Medi Ambient i Habitatge.
- Oficina de Gestió Ambiental Unificada (OGAU) dels Serveis Territorials del Departament de Medi Ambient i Habitatge.
- Oficina Territorial d'Avaluació Ambiental (OTAA) dels Serveis Territorials del Departament de Medi Ambient i Habitatge.
- Agència de Residus de Catalunya.
- Oficina del Canvi Climàtic del Departament de Medi Ambient i Habitatge.
- Direcció General d'Habitatge del Departament de Medi Ambient i Habitatge.
- Comissió per a la Sostenibilitat de les Terres de l'Ebre.
- Servei de Vigilància i Control de l'Aire de la Direcció General de Qualitat Ambiental (Departament de Medi Ambient i Habitatge).
- Servei de Paisatge de la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge (Departament de Política Territorial i Obres Públiques).
- Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.
- Serveis Territorials del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural.
- Regió d'Emergències de les Terres de l'Ebre (Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació).
- Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre.

8.2 Públic interessat

- Grup d'Estudi i Protecció dels Ecosistemes del Camp (GEPEC—Ecologistes de Catalunya)

- SEO/Birdlife (Societat Espanyola d'Ornitologia)
- Grup Ecologista de les Terres de l'Ebre (GETE) – Federació d'Ecologistes en Acció de Catalunya
- Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural (DEPANA)

9. Altres consideracions.

Examinats els plànols que s'annexen a l'avanç de POUM presentat, s'observa que resulta difícil identificar-hi els colors de la llegenda amb els colors corresponents del plànol respectiu, a causa del fet que s'hi utilitzen tons verds molt semblants, tant per als terrenys qualificats com a zones verdes com, d'una altra banda, per al sòl no urbanitzable de protecció. L'ISA haurà de corregir adequadament aquesta deficiència.

L'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) ha assenyalat que gran part de la documentació gràfica de l'avanç del POUM no s'ha pogut visualitzar, ja que l'aplicatiu informàtic emprat donava errors al obrir els corresponents arxius. Per tant, caldria que en el moment de presentar la documentació per a l'informe urbanístic relatiu a l'aprovació inicial aquesta fos presentada en format paper, o si es presenta digitalment mitjançant arxius en format PDF.

Amposta, 18 de març de 2008